

Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik

**Tarnimikkut napparsimasut
pineqaatissinneqarsimasut inuiaqatigiinni
inoqataaleqqinnissaannik nassuiaat**

”Inooqataaleqqinnisamut sungiusarneq

pineqaatissinneqarsimasunut siunissami inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissamut ikiorneqarnerannut siammasissumik taaguutaavoq.

Assersuutigalugu atornerluisuunermut, katsorsaanermut sulinermut, ilinniagaqarnermut, najugaqarnermut aamma pilersorneqarnermut tunngatillugu suliaqarneq suliniutinik assigiinngitsorpassuarnik imaqarsinnaavoq.

Suliani ataasiakkaani inooqataaleqqinnissamut suliniutit aalajangersimasut suut pisariaqartinneqarnerisut, eqqartuussummi aalajangersakkanik aamma pineqaatissinneqarsimasup inuttut atugai ilaatigut apeqqutaassapput.”

Tarnimikkut napparsimasut pineqaatissinneqarsimasut pillugit 29. april 2024-mi workshopimit.

Imarisai

Aallaqqaasiut.....	2
Taaguutit nassuiaataat	4
Tunuliaqutaasut	7
Suleqataasut akisussaaffillu agguarsimanagerat.....	9
Workshop/Periuseq	14
Aporfissat unammillernartitallu.....	15
Piffissaq qaninnerusoq ungasinnerusorlu eqqarsaatigalugit suliniutit.....	17
Eqikkaaneq	26
Najoqqutat.....	29
Atuakkiatigut tunuliaqutaasut	29
Ilanngussat nalunaarsorneri.....	31

Aallaqqaasiut

Inatsisartut upernaakkut 2023-mi ataatsimiinneranni ataatsimoorussamik suliniummik aallartitsinissaq siunertaralugu Naalakkersuisut Naalagaaffimmi oqartussanut attaveqarnissamik peqquneqarput. Tarnimikkut napparsimasut pineqaatissinneqarsimasut inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissaannut tunngatillugu sullissinermi ilungersunartut aporfïllu qulaajarneqarnissaat suliniutip siunertaraa, kiisalu suliniutitut siunnersuutit kingusinnerpaamik Inatsisartut ukiaanerani ataatsimiinneranni 2024-mi saqqummiunneqarsinnaasut tak. Inatsisartut aalajangiinissaannut siunnersuut – UKA2022/83¹ aamma Ilaqutariinnut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliap UKA2022/83-imut tunngatillugu isumaliutissiissutaa².

Tamanna tunuliaqutigalugu Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik ataatsimoorussamik suliniummik Naalagaaffimmi oqartussat peqatigalugit aallartitsinissamik suliniuteqarpoq. Suliniutip aqqissugaanera imarisaalu Ilanggussaq 1-imi nassuiarneqarput: Suliniummi suliaassanik nassuiaaneq.

Suliniut nassuiaammik matuminnga inerneqarpoq, tassani tarnimikkut napparsimasut pineqaatissinneqarsimasut inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissaannik sungiusaanermut tunngatillugu ilungersunartut aporfïllu nassuiarnissaat sammeneqarpoq, kiisalu suliniutitut iliuusissanullu siunnersuuteqartoqarpoq. Nassuiaat taaguutitut nassuiaatinik aamma imaqarpoq, aammalu tarnimikkut napparsimasunik inooqataaleqqinnissaannik sungiusaanermik suliaqartunut akisussaaffimmillu agguataarinninnermut tunngatillugu tamakkiisumik takussutissiinarpoq.

Suliniummik ilanggullugu 29. april 2024-mi ulluinnarni tarnimikkut napparsimasut pineqaatissinneqarsimasut inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissaannik suleqataasut peqataatillugit workshopertitsisoqarpoq. Peqataasut siunnersuutaat nassuiaatip imarisaanut annertuumik tapertaapput.

Kommunit tamarmik aamma mailikkut attavigineqarput, maanna iliuuserineqartut tunuliaqutaasumik ilisimasaqarfiginissaa siunertaralugu. Kommuninit tallimaasunit sisamat Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfiup saaffiginnissutaanut akissuteqarput.

Tamatuma saniatigut nassuiaat atuakkianit maanna pioreersunit tunngaveqarpoq, pingaartumik Peqqinnissaq pillugu Ataatsimiititaliarpuup isumaliutissiissutaa ilanggullugu³ aamma misissuineq nutaarluinnaq: Kalaallit Nunaanni tarnikkut nappaatilinnik sullissineq⁴.

¹Inatsisartut aalajangiiffigisassaasut siunnersuut UKA2022/83 siunnersuut.

²UKA2022/83-imut tunngatillugu Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliap isumaliutissiissutaa

³ Peqqinnissaq pillugu Ataatsimiititaliarpuup isumaliutissiissutaa, Peqqissaqarfippit - ataatsimoorluta akisussaaffippit, 2023.

⁴Kalaallit Nunaanni tarnikkut nappaatilinnik sullissineq – Ilungersunartut pingaarnerit aqqiissutissatullu siunnersuutit agguanneqarnissaa akuerineqassasoq, 2024

Taaguutit nassuiaataat

Ataani tarnikkut nappaatilinnik pineqaatissinneqarsimasunik sullissinermi aamma inooqataaleqqinnissamut sungiusaanermi taaguutit pingaernerit naatsumik nassuiarneqarnerat uani tulliuuttuni atuarneqarsinnaapput.

Tarnikkut nappaatilinnik sullissineq nakorsatut ilisimatusarnermi immikkut ilinniagaavoq, inersimasut tarnikkut nappaataannik suussusersiineramik, atugaaneramik, ingerlariaasaanik aamma pissutaasunik kiisalu pinaveersaartitsineramik katsorsaanermillu suliaqarfusoq. Meeqqanut inuusuttunullu tarnimikkut nappaatilinnik sullissineq nakorsatut ilinniagaq immikkoortoq allaavoq, taanna inersimasunut tarnikkut nappaatilinnut sullissinermit qanippoq, kisianni meeqqat inuusuttullu 18-it inorlugit ukiullit sullitarineqarlutik⁵.

Tarnikkut nappaatilinnik pinerluuteqarsimasunik sullissineq

Tarnikkut nappaatilinnik pinerluuteqarsimasunik sullissineq tarnimikkut nappaatilinnik sullissinermi suliassaqarfik immikkoortuuvog, tassani atuuffiit inatsisinik aamma allaffissornikkut inatsisinik aalajangersagaapput, tarnimikkut nappaatillit inatsisigut illersugaanerat aamma katsorsarneqarnissamik pisariaqartitsinerat qulakkeerniarlugu⁶. Taakku matuma ataani allattoqarsimapput.

- Tarnimikkut napparsimasunik nammineersinnaajunnaarsitsisarneq allatigullu pinngitsaaliisummik iliuuseqartarneq pillugit Inatsisartut Inatsisaat.
- Tarnikkut nappaatilinnut immikkoortortaqarfimmi nammineersinnaajunnaarsitsinermit allaasumik pinngitsaaliisummik iliuuseqarneq pillugu Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat.
- Napparsimasunut siunnersortit pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat.
- Tarnimikkut Nappaatillit Maalaarutaannik Aalajangiisartut suleriaasiat pillugu Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat.
- Pinngitsaaliisummik unitsitsinermi periutsit pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat.
- Peqqinnissaqarfiup immikkoortuini pinngitsaaliisummik iliuuseqarnernik nalunaarsuviit nalunaarsukkallu, pinngitsaaliilluni iliuutsinik nalunaarsuineq nalunaarutiginninneq kiisalu angerlartitsinerup kingorna malinnaanerit pillugit, Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat.
- Tarnimikkut nappaatilinnut immikkoortortaqarfimmi napparsimasup allagarsiaanik/nassiussarsiaanik, napparsimmavimmi inigisaanik, pigisaanik, timaalu satsillugu misissuineq, kiisalu pigisanik il. il. arsaarinninneq suujunnaarsitsinerlu pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat

⁵ <https://denstoredanske.lex.dk/psykiatri>

⁶ <https://denstoredanske.lex.dk/retspsykiatri>

- Kalaallit Nunaanni pinerluttulerinermi inatsit, kapitali 33 aamma § 240 immikkut ittoq ilanngullugu.

Tarnikkut nappaatilik pinerluuteqarsimasoq sullinneqartoq

Tarnikkut nappaatilinnik pinerluuteqarsimasunik sullissivimmi sullinneqartoq pinerluuteqarsimasuusarpoq, kisianni tarnimigut nappaateqarnini pissutigalugu pineqaatissinneqarnissamut naleqqutinngitsutut nalilerneqarsimasoq⁷.

Napparsimasoq A-mik eqqartuussaq

Napparsimasoq A-mik eqqartuussaq inissinneqartussatut eqqartuunneqarsimasoq. Pinerluttulerinermi inatsimmi § 168 naapertorlugu inissiineq sivisunerpaamik ukiunik pingasunik sivisussuseqassaaq. Inummut ulorianaatilimmik pinerluuteqartoqarnerali pineqartillugu sivisunerpaaffissaanik aalajangersaasoqartanngilaq. Tamanna inissiinissamik eqqartuussutit amerlanerpaartaannut atuuppoq. Taamatut pisoqartillugu napparsimasoq A-mik eqqartuunneqarsimasoq Eqqartuussiviup aatsaat aalajangerpagu angerlartinneqarsinnaavoq. Eqqartuussutit piffissamik killilerneqanngitsut eqqartuussivimmit ukiut pingasut qaangiukkaangata nalililerneqartarput kingornatigullu ukiut allortarlugit. Kalaallit Nunaanni Peqqinnissaqarfiup (Peqqinnissaqarfik) Danmarkimi Region Midtjylland Retspsykiatrisk Sengeafsnit 3 (R3) suleqatigaa, taanna napparsimasunut Kalaallit Nunaanneersunut atugassiaavoq. Tassani tarnimikkut nappaatillit pineqaatissinneqarsimasut inissinneqarnissamik eqqartuussat unitsinneqartarput⁸.

Napparsimasoq B-mik eqqartuussaq

Napparsimasoq B-mik eqqartuussaq katsorsarneqarnissamik eqqartuunneqarsimasarpoq, tassa tarnikkut napparsimanermi katsorsarneqarnissamut eqqartuunneqarsimasutut isumaqarpoq. Katsorsarneqarnissamik eqqartuunneqarnerit amerlanerpaartaat A1-imi uninngallutik aallartittarput, tamatuma kingorna unitsinneqaratik katsorsarneqartussatut anisinneqartarput.

Marloqiusamik nappaatillit

Marloqiusamik nappaatillit tassaapput innuttaasut tarnimikkut nappaateqartut peqatigisaanillu aanngajaarniutinik ajornartorsiuteqartut. Marloqiusamik nappaatilinnut tunngatillugu aanngajaarniutit pingaartumik atornerlunneqartut tassaapput: hashi, imigassaq aamma iisartakkat nakorsanit innersuussutigineqartartut, assersuutigalugit benzodiazepinit aamma iisartakkat nipaallisaatit sakkortuut. Innuttaasut marloqiusamik nappaatillit aanngajaarniutinut tunngatillugu katsorsarneqarnermut peqataanissamut ajornakusoortitsikkajuttarput.

⁷Peqqinnissaq pillugu Ataatsimiititaliarsuup isumaliutissiissutaa 2023, qallunaatuani qupp. 251

⁸ [Retspsykiatrisk Sengeafsnit 3 \(qallunaatut\) - Psykiatrien i Region Midtjylland - til patienter og pårørende \(rm.dk\)](https://www.rm.dk/retspsykiatrisk-sengeafsnit-3-qallunaatut)

Inooqataaleqqinnissamut sungiusarneq

Inooqataaleqqinnissamut sungiusarneq tassaavoq, innuttaasup iperagaanermi kingorna pinerluuteqarani inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissaanut ikiuineq. Inooqataaleqqinnissamut sungiusaaneq immikkoortunik pingasunik pingaarnernik imaqarpoq. Siulleq napparsimasup ulluinnarni avatangiisaanik patajaallisaanermut tunngavoq. Tamanna ilaatigut ineqarnermut tunngasut iluarsinerinut, aalajangersimasumik suliffeqarnermut, ulluinnaat aaqqissuussaanerannut, tassani inuup nammineq inissisimanerminut isumaginnissinnaanini ilinniartarpaa. Immikkoortup aappaa napparsimasup inuttut piginnaasaanik annertusaanermut tunngavoq. Tamanna suliffimmut qinnuteqarnermut ikiuinikkut, ilinniartitaanikkut, inooqataanermi piginnaasanik sungiusarnikkut imaluunniit tarnip pissusiinik ilisimasalimmik oqaloqateqarnikkut pisinnaavoq. Immikkoortut pingajuat atornerluisuunermik ajornartorsiuteqarnermut katsorsarneqarnermut tunngavoq, tarnimikkut nappaatillit pinerluuteqarsimasut amerlasuut atornerluinermik ajornartorsiuteqarmata⁹.

⁹Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiveqarnermut Ataatsimiititaliarsuaq, 2004, bind 3, qupp. 814

Tunuliaqutaasut

Pinerlussimasut tarnikkullu nappaateqarnertik pissutigalugu pineqaatissinneqarnissamut naleqqutinngitsutut nalilerneqarsimasut tarnikkut nappaatilinnut pinerluuteqarsimasunut isumaginnittoqarfimmut inissinneqartarput.

Misissuineq Kalaallit Nunaanni tarnikkut nappaatilinnik sullisineq naapertorlugu tarnikkut nappaatilinnik pineqaatissinneqarsimasut maannakkut 100-t missaannik amerlassuseqarput¹⁰. Ilaat Danmarkimi uninngapput, ilaat tarnikkut nappaatilinnik immikkoortortaqarfimmi (A1) Nuummi Dronning Ingridip Napparsimmavissuani aamma ilaat Danmarkimi imaluunniit Kalaallit Nunaanni najugaqatigiiffinniipput aamma Peqqinnissaqarfimmi unitsitaanani tarnikkut nappaatilinnut nalinginnaasumik attaveqarnernut ilaasarput.

Kalaallit Nunaanni tarnikkut nappaatilinnut pinerluuteqarsimasunut katsorsarneqarnissamut immikkut ittunik uninngasarfinnik imaluunniit immikkut ittunik nakorsiarluni katsorsarneqarnissamut neqeroorutunik neqerooruteqanngilaq, Dronning Ingridip Napparsimmavissuani tarnikkut nappaatilinnut sullissivik tunngaviusumik immikkoortortaqarfik ammasuummat. Tarnikkut napparsimasut pinerluuteqarsimasut nalinginnaasumik tarnikkut napparsimasut allat assingannik katsorsarneqartarlutillu neqeroorutunik periarfissaqarput. Taamaammatt Peqqinnissaqarfiup ilaatigooriarluni Region Midtjylland Danmarkimittuq suleqatigisarpaa, tarnikkut nappaatilinnut pinerluuteqarsimasunut immikkut sulialinnut Aarhusimi Immikkoortortaqarfik R3-mut Peqqinnissaqarfik innersuussisarpoq. Tarnikkut nappaatilinnulli pinerluuteqarsimasunut R3-mut unitsitaaneq sakkortusinnaasarpoq, tassami ilaqtaminnut pitsaasumik attaveqarniarnerat ajornakusoorsinnaasarmat. Taamaattumik internet aqqutigalugu napparsimasup ilaqutaasalu akornanni naapeqatigiinnermik aaqqissuussisoqartarpoq, kiisalu kommuni inooqataaleqqinnissamut sungiusartitsilluni angalanernik aaqqissuussiniartarpoq, napparsimasoq ukiup aappaa avillugu allortarlugu angerlartinneqartarluni¹¹.

Eqqartuussisoqarnermi tarnikkut nappaateqartut amerlanerit angutaapput 90 %-iisalu missaat nalilerneqarput ilaanneeriarlutik ikiaroorartunik aamma/imaluunniit imigassamik atuisartut imaluunniit atornerluisuusut. Eqqartuussut atornerluinermut katsorsarneqarnissamik piunasaqaatitaqarsinnaavoq, annerusumik antabusinik aamma oqaloqateqartarnermik imaqartoq. Atornerluisuunermut katsorsarneqarnissamut piunasaqaammut tunngatillugu nakorsaaneq katsorsaasoq Pinerluttunik Isumaginnittoqarfik suleqatigalugu naliliisoqartarpoq, tamatuma kingorna aallartinneqartarpoq aamma Pinerluttunik Isumaginnittoqarfimmit imaluunniit Ikaarsaarfimmit/tarnikkut nappaatilinnik sullissivimmi peqqissaasumit

¹⁰Kalaallit Nunaanni tarnikkut nappaatilinnik sullissineq – Ilungersunartut pingaarnerit aaqqiissutissatullu siunnersuutit, 2024, qupp. 17

¹¹ Folketingip § 71 naapertorlugu nakkutilliinermi nalunaarusiaa, 2024, qupp. 5

malitseqartinneqartarluni. Atornerluinerup napparsimasoq eqqartuussummut attassinermut pissutaaqataasinnaavoq, assersuutigalugu katsorsarneqarnermut imaluunniit oqaloqatigiinnermut takkuttanngippata, taamaalillutillu eqqartuussummi piumasagaatinik naammassinninnatik. Piffissami matumani Allorfimmit tarnikkut nappaatilinnut pinerluuteqarsimasunut atornerluisuuneq pillugu katsorsarneqarnissamut neqerooruteqanngilaq.

Tarnikkut nappaatillit pinerluuteqarsimasut suliassa qarfiit akimorlugit akisussaaffineqarput, Pinerluttunik Isumaginnittoqarfik, Unnerluussisussaataitasut, Peqqinnissaqarfik, Isumaginninnermut Aqutsisoqarfik aamma kommunit napparsimasunut tunngatillugu suliassanik assigiinngitsunik aamma akisussaaffeqarput. Unnerluussisussaataitasut eqqartuussutip pisariaqartinneqartumit sivisunerunnginnissaa akisussaaffigaat.

Tarnikkut nappaatillit pinerluuteqarsimasut inooqataaleqqinnissaannut sungiusaaneq pinerluuteqarnissamut pinaveersaartitsineq anguniarneqarpoq¹² aamma napparsimasoq pinerluuteqarani isumaqartumik inuuneqarnissaanut tapersorneqarnissaanik. Anguniagaq tamanna kisianni pisortat neqeroorutaanni arlalinnik ilungersunartunik ajornakusoortitsisarpoq, tamanna Peqqinnissaq pillugu Ataatsimiititaliarsuup isumaliutissiissutaani aamma misissuinermi Kalaallit Nunaanni tarnikkut nappaatilinnut sullissinermik misissuinermi nassuiarluarneqarput. Ilungersuussassat annerit makkuupput: Piginnaasatigut sulisoqarnikkullu qanoq ilungersorfiunera, qulaajaanissamut katsorsartinnissamullu siviisuumik utaqqisarneq, susassa qarfiit akornanni suleqatigiinnikkut ilungersunartoqarnera kiisalu katsorsarneqareernermi ingerlariarfissatigut piginnaanngorsaqqiinikkullu neqeroorutissaqannginneq¹³.

Peqqinnissaq pillugu Ataatsimiititaliarsuup isumaliutissiissutaa naapertorlugu tarnikkut nappaatilinnut pinerluuteqarsimasunut tunngatillugu pingaarutilimmik maluginiagassat ilagaat, ullumikkut najugaqarfissat sumiiffissallu naammanninnerat, aammalu ataatsimut isigalugu napparsimasunut pinerluuteqarani isumaqartumik inuuneqarnissamik pilersitsinissamik sinaakkutinik tulluurtunik amigaateqartoqarnera¹⁴.

¹²Peqqinnissaq pillugu Ataatsimiititaliarsuup isumaliutissiissutaa 2023, qallunaatuani qupp. 251

¹³ Kalaallit Nunaanni tarnikkut nappaatilinnik sullissineq – Ilungersuussassat pingaarnerit aqqiissutissatullu siunnersuutit, 2024, qupp. 7

¹⁴Peqqinnissaq pillugu Ataatsimiititaliarsuup isumaliutissiissutaa 2023, qupp. 295

Suleqataasut akisussaaffiillu agguarsimanerat

Tarnikkut nappaatilinnik pinerluuteqarsimasunik suliaqartorpassuit sullissisut arlaqarput. Taamaammat napparsimasut sullinneqarnerat pitsaanerpaamik ingerlassappat, suliaasaqarfiit akornanni suleqatigiinnissaq ataqatigiissaarinissarlu pisariaqartinneqarpoq.

Tarnikkut nappaatilinnut suliaasaqarfik Peqqinnissaqarfimmi Kalaallit Nunaanni immikkut ittumik tarnikkut nappaatilinnut katsorsaannermut akisussaasuvoq.

Tarnikkut napparsimasunut Suliaasaqarfik Nuummi Dronning Ingridip Napparsimavissuani inissisimavoq, taakkunungalu ilaavoq:

Immikkoortoq A1: Ukioqatigiiaanut tamanut Kalaallit Nunaannit tamarmeersumit napparsimasunut akisussaasoq tamanut ammasoq, pilertortumillu tiguisarfiusoq, tassunga ilanngullugit aamma tarnimikkut nappaatillit pinerluuteqarsimasut. A1 siniffissanut immikkoortortaqqarfeqarpoq, 12-nik siniffeqarluni.

Unitsitsinani tarnikkut nappaatilinnut katsorsaasarfik: Paasiniaanermik, katsorsaannermik aamma katsorsaannerup malitseqartinneqarneranik nakkutilliinermillu suliaqarfik. Tarnikkut nappaatilinnut nakorsiartarfimmit Isumaginninnermut Aqutsisoqarfiup immikkut najugaqarfissatut neqeroorutaanut Sungiusarfik Aaqamut sapaatip akunnikkaartumik orniguttoqartarpoq.

Nuummi nunap immikkoortuani tarnikkut nappaatilinnik sullissivik - Ikaarsarfik Immikkoortoq ataani takuuk.

Piffissami matumani tarnikkut nappaatilinnut pinerluuteqarsimasunut Tarnikkut nappaatilinnut sullissivimmi immikkut katsorsarneqarnissamik neqerooruteqartoqannilaq. Tarnikkut nappaatilik pinerluuteqarsimasoq Danmarkimi uninngajunnaartitaasimasoq, Kalaallit Nunaanni tarnikkut nappaatillit allat assigalugit neqerooruteqarfigineqartassaaq¹⁵.

Nunap immikkoortuini tarnikkut nappaatilinnik katsorsaaneq neqeroorutaavoq annertuumik tarnikkut anniaateqartunut napparsimasunut uninngasuunngitsunut ajorunnaarnissamik angerlartinneqarnerullu kingorna ineriartornissamik ulluinnarnilu inuuneqalernissamik inuuneqaleqqinnissamilluunniit ineriartortitsinissamik pisariaqartitsisunut.

Nuummi nunap immikkoortuani tarnikkut nappaatilinnut neqeroorut taaguuteqarpoq Ikaarsarfik – Nuuk. Ikaarsarfik Dronning Ingridip Napparsimavissuani A1-p eqqaani inissisimavoq. Ikaarsarfimmi paaqqutarinnineq, nakkutilliineq aamma annertuumik tarnikkut napparsimasut ornigullutik katsorsartittut, qasusoornermik erloqissuteqarnerusut. Nuummi

¹⁵Peqqinnissaq pillugu Ataatsimiititaliarsuup isumaliutissiissutaa 2023, qallunaatuani qupp. 250

aamma tarnip pissusiinik ilisimasalimmik oqaloqateqartarnej neqeroorutigineqartarpoq.

Nuup avataani nunap immikkoortuini tarnikkut nappaatilinnik katsorsaaneq annertuumik tarnikkut anniaateqartunut napparsimasunut uninngasuunngitsunut ajorunnaarnissamik angerlartinneqarnerullu kingorna ineriartornissamik, ulluinnarnilu inuuneqalernissamik inuuneqaleqqinnissamilluunniit ineriartortitsinissamik pisariaqartitsisunut neqeroorutaavoq¹⁶. Napparsimasut illoqarfimmi najugaqarfimmini nunap immikkoortuani tarnikkut nappaatilinnik sullissivimmi malittarineqarput aamma nalinginnaasumik tarnikkut nappaatilinnut neqeroorutitut nalinginnaasunut ilaallutik, tamannalu pingaarnermik nakorsaatitortinneqarnermik, ukiumoortumik tarnip pissusai pillugit immikkut nakorsaq misissueqqissaartarpoq aamma nunap immikkoortuani qitiusumik napparsimmavimmi nakorsamit/peqqissaasumit tarnikkut nappaatilinnik sullissisumit/peqqissaanermi sullissisumit malitseqartitsisoqartarpoq.

Nunap immikkoortuani tarnikkut nappaatilinnik sullissivik peqqissaasumit tarnikkut nappaatilinnik sullissisumit isumagineqakkajuttarpoq, nunap immikkoortuani qitiusumik napparsimmavimmi sulisumit, aamma nunap immikkoortuini peqqissaavinni qitiusumik tarnikkut nappaatilinnik sullissisunit. Peqqissaavimmi tarnikkut nappaatilinnik qitiusumik sullissisoq peqqissaanermi sullissisuusarpoq imaluunniit peqqissaasoq, soqutigisatik aamma/imaluunniit misilittakkatik aamma suliassaqarfimmi pikkorissarsimanertik pissutigalugu tarnikkut nappaatilinnut suliassaqarfimmi atorfirmik immikkut ittumik atorfeqartut.

Najukkami kommuni naleqquttumik najugaqarfissamik neqerooruteqarnissamut, suliffeqarnermut iliuusissanut allanillu qulakkeerinninnissamut akisussaasuvoq. Tarnikkut nappaatilinnik inunnik isumaginninneq kommuninit isumagineqartarpoq. Tarnikkut nappaatilinnut isumaginninneq aamma suliniuteqarnej, innuttaasup angerlarsimaffiani, kommunip najugaqatigiiffiutaani, najugaqatigiiffimmi illersugaasumi, imaluunniit nuna tamakkerlugu ulloq unnuarlu neqeroorummi iliuuserineqarsinnaasunut taaguutaavoq, innuttaasup Peqqinnissaqarfimmi tarnikkut napparsimasunut sullissivianit anineranit pisariaqartitai apeqqutaallutik. Tarnikkut nappaatilinnut sullissivik aamma Pinerluttunik Isumaginnittoqarfik suleqatigalugit kommunit iliuusissatut pilersaarusiornermut akisussaasuupput, kiisalu najugaqatigiiffinni assigiinngitsuni isumassuisunik sulisulinnik neqerooruteqarnissaanik qulakkeerinnittussaallutik. Aammattaaq kommuni Inuit innarluutillit pillugit inatsit naapertorlugu assigiinngitsunik tapersersuinissamut neqerooruteqarpoq, assersuutigalugu angerlarsimaffimmi ikiorteqarnej, ingiallorteqarnej aamma ikorfartortit¹⁷. Kommuni Kalaallit Nunaanni ulloq unnuarlu neqeroorummik naleqquttumik nassaarsinnaanngippat, Danmarkimi neqeroorummik nassaarnissaq

¹⁶ Peqqinnissaq pillugu Ataatsimiititaliarsuup isumaliutissiissutaa 2023, qupp. 212
¹⁷ Peqqinnissaq pillugu Ataatsimiititaliarsuup isumaliutissiissutaa 2023, qup. 168-169

pisariaqarsinnaavoq. Danmarkimut inissiinnermut atatillugu kommuni Isumaginninnermut Aqutsisoqarfimmut misissuisuusumut qinnuteqaammik nassiussissaaq. Danmarkimut inissiinerit tamarmik naalakkersuisoqarfimmit susassaqtumit aamma akuerineqaqqaartassapput.

Namminersorlutik Oqartussat, Isumaginninnermut Aqutsisoqarfik driver najugaqatigiiffimmik immikkut ittumik ulloq unnuarlu neqerooruteqarpoq, Sungiusarfik Aaqa, tak. Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat, innuttaasunut skizofrenertunut aamma B-mik eqqartuunneqarsimasunut 30-nut inissaqartoq.

Sungiusarfik Aaqa Kalaallit Nunaanni inersimasunut skizofrenimik nappaatilinnut ulloq unnuarlu najugaqatigiiffituaavoq immikkut ittoq. Najugaqatigiiffik tallimanik immikkoortotaqarfeqarpoq¹⁸. Neqeroorut ulloq unnuarlu sulisoqartarpoq, kisianni ulloq unnuarlu nakkutilliiviunngilaq, maannakkorpiarlu sulisussat tamakkeqqapput.

Sungiusarfik Aaqamut innersuussineq najukkami kommuni taamaallaat aqutigalugu pisinnaavoq; uninngasarfiit A1 aamma R3 toqqaannartumik misissuinissamut periarfissaqanngillat. Innuttaasoq neqeroorummut misissuiffiqineqassappat skizofrenimik nappaammik suussuserfigineqartariaqarpoq. Inersimasut skizofreneqartut sullitarineqarput, taakku affaat nappaatinik marlunnik suussusersiffiqineqarsimasarlutik, tamannalu atonerluisuunermik ajornartorsiuteqarnermik imaluunniit tarnikkut nappaammik allamik takussutissiivoq.

Najugaqartut ilai ukiorpassuarni Aaqami najugaqartuusut Isumaginninnermut Aqutsisoqarfimmiit, Kalaallit Nunaanni najugaqatigiiffimmik naleqquttumik nassaartoqarsinnaanngimmat, Sungiusarfik Aaqa Kalaallit Nunaanni neqeroorutituaammat¹⁹. Tamannalu aamma inissaqalernissamut utaqqinerup sivisusinnaaneramik kinguneqartarpoq. Danmarkimilu neqeroorummik naleqquttumik nassaartoqarnissaanik kinguneqartarluni.

Pinerluttunik Isumaginnittoqarfimmiit tarnikkut nappaatilinnut katsarsarneqarnissamut eqqartuunneqarsimasunut nakkutilliisoqartarpoq. Pinerluttunik Isumaginnittoqarfimmiit tarnikkut nappaatilinnut katsarsarneqarnissamut eqqartuunneqarsimasunut, tarnikkut nappaatilinnut immikkoortotaqarfik A1, tarnikkut nappaatilinnut immikkoortotaqarfik matoqqasoq R3 (ataani allaaserineqarpoq), nunap immikkoortuani tarnikkut nappaatilinnik sullissiviit, kommunit, najugaqarfinni politiit Kalaallit Nunaanni Poliitiillu suleqatigineqarput. Eqqartuussissutinut eqqartuussissutinullu piunasaqaatinut tunngatillugu iliuusissatut nakkutilliinissamut

¹⁸ Kalaallit Nunaanni tarnikkut nappaatilinnik sullissineq – Unammilligassat pingaarnerit aqqiissutaasinnaasullu, 2024, qupp. 26

¹⁹ Kalaallit Nunaanni tarnikkut nappaatilinnik sullissineq – Unammilligassat pingaarnerit aqqiissutaasinnaasullu, 2024, qupp. 27

pilersaarusiornissamik Pinerluttunik isumaginnittoqarfimmi pingaarnertut suliarineqartarput. Tamatuma saniatigut oqartussat sulianut tunngasunut akisussaasut suleqatigalugit eqqartuussissutaasumut immikkut piumasarineqartut atuutilersinneqartussallu qulakkeerneqassapput, ilaatigut najugaqarnermut sulinernullu, ilinniaqqinnermut, atuiunnaarsaasoqarnermut, aningaasaqarnikkut allaffissornermut, nunatsinni imaluunniit Danmarkimi inissiisarfimmiinnermut taamatullu eqqarsartaasikkut/atoqatigiinnermut eqqarsartaatsinut tarnimikkut napparsimasut pineqaatissinneqarsimasunut katsorsaanermit tunngasut.

Unnerluussisussaataitasut pinerluuteqartut tarnimikkut allaanerussuteqartumik pissusilersuuteqartut pillugit sulianut tunngasut suliarisarpaat, taakkulu eqqartuussivimmu suliaassanngortittarlugit. Unnerluussisussaataitasut tunngaviusumik pineqaatissiissutip attanneqarnissaanut pisariaqartitsineq pillugu ukiumoortumik oqartussamit immikkoortortaqarfimmit/nakkutilliisumit atuutsitsisumit nalunaarummik piniartartussaapput. Pineqaatissiissutinik piffissamik sivisunerpaaffiligaanngitsumik allannguinnissamut imaluunniit atorunnaarsitsinnissamut unnerluussisussaataitasut siusinaarlutik nammineerlutik eqqartuussivimmu apeqquaqateqartussaapput, aalajangiinnermit ukiut pingasut qaangiutsinnagit, tamatumalu kingorna minnerpaamik ukioq ataaseq allortarlugu²⁰

Tarnimikkut nappaatilinnut pinerluuteqarsimasunut uninngasunut immikkoortortaq 3/Aarhus Universitetshospital Danmarkimi nunatsinniit tarnimikkut nappaatilinnut pinerluuteqarsimasunut 16-nut uninngasunut immikkoortortaqarpoq, Kalaallit Nunaanni Peqqinnissaqarfimmit aningaasartuuteqarfigineqartoq. Napparsimasut tassani R3-p katsorsarneqarnissamut neqeroorutaanut ilanngunneqartarput, taamalu napparsimasoq tarnimigut pitsaanerulernissaanut isumaqarluartumillu pinerlunnertaqanngitsumik inuuneqalernissaanut siunertaqarpoq. Katsorsaaneq nakorsaait, oqaloqatigiinnerit aamma sammisat assigiinngitsut soorlu timigissarnej, nipilersorneq, iganeq, sullivimmi sulineq, ilinniartitaaneq il.il. atorlugit ingerlanneqartarpoq.

Tarnikkut nappaatilinnut suliaasaqarfimmiit napparsimasut sorliit R3-mut unitsinneqassanersut aalajangerneqartarpoq²¹.

Tarnikkut napparsimasut pinerluuteqarsimasunut inissinneqarsimasut pillugit suleqatigiinneq

Tarnikkut napparsimasut pinerluuteqarsimasunut inissiinnermi suliaqartut akornanni ataqatigiissaarisooqarnissaanut attaveqatigiinnissamullu suleqatigiinnarnissaq pisariaqarpoq.

²⁰ Rigsadvokatmeddelelse af 12. oktober 2023 om psykisk afvigende kriminelle – Grønland, offentliggjort den 13. oktober 2023 på [Anklagemyndighedens Vidensbase](#)

²¹Peqqinnissaq pillugu Ataatsimiititaliarsuup isumaliutissiissutaa 2023, q. 249

Assersuutigalugu, tarnikkut napparsimalluni B-mik pineqaatissinneqarsimasoq qaqugu angerlartinneqarnissaanut tunngatillugu.

Napparsimasoq qaqugu angerlartinneqarsinnaananeranut nakorsaanermit katsorsaanermit akisussaasumit Pinerluuteqartunullu isumaginnittoqarfik tassani nalilersuissapput. Napparsimasup angerlartinneqannginnerani angerlarsimaffigisaanit kommunimiit, Pinerluttunik Isumaginnittoqarfimmiit aamma Tarnikkut Nappaatilinnik Immikkoortortaqarfimmiit napparsimasup angerlartinneqarnissaanut eqqartuussut aallaavigalugu suliniutit aallartinneqartussat allaaserineqarlutik ataqatigiissaakkamik pilersaarusiorneqassapput. Ilaatigut atornerluinermik katsorsartinnissamut piunasaqaatit aalajangerneqarsinnaapput imaluunniit innuttaasup naleqquttumik najugaqarnissaanik piunasaqaateqartoqarsinnaalluni.

Tarnikkut napparsimasut pineqaatissinneqartut immikkut unammillernartitallit katsorsaanermit atatillugu qaammatit pingasukkaarlugit ataqatigiissaaraluni ataatsimiittoqartarpoq. Ataatsimiinnermi Pinerluttunik Isumaginnittoqarfik, Nunap Ilaani Tarnikkut nappaatinik suliassaqaarfik, katsorsaanermit akisussaasuusooq nakorsaaneq aamma najugaqarfiup pisortaa, Peqqinnissaqarfiup isumaginninnermit siunnersortaa aamma/imaluunniit napparsimasup tapersersortaa peqataassapput. Ataatsimiinnerni napparsimasut immikkut unammillernartitallit pillugit eqqartorneqartarput.

Tarnikkut nappaatinik suliassaqaarfimmiit qarasaasiakkut nakorsiartitsisoqartarpoq, ilaatigut qaammatikkaartumik qarasaasiakkut napparsimasut pillugit sulianut, napparsimasunullu tunngatillugu attuumassuteqartunut Tarnikkut nappaatinut suliassaqaarfimmi, Tarnikkut napparsimasut pineqaatissinneqarsimasut immikkoortortaqarfiani Region Midtjyllandimiittumi R3-mi sulianut napparsimasunullu attuumassuteqartunut ataatsimeersuartoqartarluni. Tamatuma saniatigut Tarnikkut nappaatinut suliassaqaarfimmi qarasaasiatigut napparsimasut pillugit ataatsimiissinnaaneq peqqissaaviup nakorsiartarfinni neqeroorutaavoq, ilaatigut tarnimikkut napparsimasut pineqaatissinneqarsimasut pillugit nukinginnartunik attaveqaatinik ataatsimiititsisoqartarpoq nunap immikkoortuini peqqissaanermilu tarnimikkut napparsimasut katsorsarneqarnerannut malitseqartitsisoqartarluni²².

Tarnimikkut napparsimasut pineqaatissinneqarsimasut eqqarsaatigalugit, Pinerluttunik isumaginnittoqarfik, Peqqinnissaqarfik, Inunnut isumaginnittoqarfik politiillu peqatigalugit eqqartuisinnaanerunissaq suleqatigiinnissarlu anguniarlugit, ukioq affakkaarlugit ataatsimiittoqartarnissaanik Peqqissutsimut naalackersuisoqarfimmiit 2024-mi suliniuteqalerpoq.

²²Peqqinnissaq pillugu Ataatsimiititaliarsuup isumaliutissiissutaa 2023, q. 246

Workshop/Periuseq

Suliassaqarfimmi pingaernerit 34-t peqataatinneqarlutik, Peqqissutsimut naalackersuisoqarfimmiit aaqqissuuneqartumit piviusunngortitsisumillu ulloq 29. april 2024 akunnerni pingasuni workshopertinneqarput. Tarnimikkut napparsimasut pineqaatissinneqarsimasunik suliaqartut kommuniniit, Peqqinnissaqarfimmiit, Pinerluttunut isumaginnittoqarfimmiit Namminersorlutillu Oqartussanit peqataatinneqarput. Oqaluuserisassat peqataasullu nalunaarsorsimaffiat ilanngussaq 2-mi takuneqarsinnaavoq.

Piungasunik qulequtaqartitsilluni nalunaarusiornissamut isummersortitsinissaq workshopertitsinermi siunertaavoq:

- Tarnimikkut napparsimasut pineqaatissinneqarsimasut inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissaanut aporfissanik unamminartunullu paasinninneq.
- Tarnimikkut napparsimasut pineqaatissinneqarsimasut inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissaanut siunissaq qaninnerusoq eqqarsaatigalugu suliniutissat alloriarfissallu.
- Tarnimikkut napparsimasut pineqaatissinneqarsimasut inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissaanut siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu suliniutissat alloriarfissallu.

Atuakkanik naleqquttunik tunuliaqutaqarluni Peqqissutsikkut naalackersuisoqarfimmiit sammisamik naatsumik saqqummiussinermik aallarniisoqartarluni workshopertut eqimattani sulisinneqarput. Najuullutik qarasaasiakkullu peqataasut eqimattani qulequttanut namminneq suliarisartakkatik tunngavigalugit oqallipput. Taakku eqimattat eqqartukkatik naggataatigut tamanut saqqummiuppaat.

Nalunaarusiornissamut qulequtarineqartut aallaavigalugit workshopimi sulianut inernerit ataani allaaserineqarput.

Aporfissat unammillernartitallu

Pingaarnertut qulequtaaqqanut arfinilinnut aporfissat unammillernartitallu peqataasunit immikkoortinneqarput.

Tarnimikkut napparsimasut katsorsarneqarnissamut eqqartuunneqarsimasut inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissaanut aporfiit unammillernartullu	
1	Atornerluineq
2	Ineqarnermut tunngasut
3	Suliffik ilinniarnertu
4	Sulisut
5	Suliassaqarfiit assigiinngitsut suleqatigiinneri
6	Qaammarsaaneq ingerlatitseqqinnerlu

1. Atornerluineq:

Workshoptitsinermit peqataasunit napparsimasut akornanni hashimut tunngasut atornerluinermi ajornartorsiutit annertuumik aporfittut oqaatigaat, tamanna napparsimasut inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissamut periarfissaannut aamma sulisut inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissamut iluatsittunik sinaakkusiinissaannut aporfiliivoq. Tamatuma saniatigut workshopimut peqataasut atuisuujunnaarnissamut neqerooruteqannginnera atornerluisuunermullu katsorsartissinnaannginneq tarnimikkut napparsimasut pineqaatissinneqarsimasut inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissaanut pingaarnertut aporfissaasoq paasivaat. .

2. Ineqarnermut tunngasut:

Najugaqatigiiffinni sullinneqartut assigiinngissusaat eqqarsaatigineqartariaqartoq, soorlu innuttaasut innarluutillit, puigortut, atornerluisut tarnimikkullu nappaateqarlutik pineqaatissinneqarsimasut eqqarsaatigalugit, tarnikkut napparsimasut pineqaatissinneqartut inuiaqatigiinnut inooqataaleqqinnissaanut aporfinnerpaasartoq workshopernermit peqataasunit saqqummiunneqarpoq. Taakku pineqartut pisariaqartitaat assigiinngitsut aallaavigalugit (inooqataaleqqinnissaanut) ataasiakkaarlugit aaqqiissutissanik, tamanut atuuttumik aaqqiissutiniunngitsoq, sullinneqartussaapput.

Tarnikkut napparsimasup pineqaatissinneqartup inuiaqatigiinnut anisinnaanissaminut piareeqqagaluarluni sumiiffinni najugassaqarnermut tunngasunik aporfeqartartoq taamatuttaaq misigineqartarpoq. Tarnikkut

napparsimasut pineqaatissinneqarsimasut inuiaqatigiinnut inooqataaleqqikkaangamik arlaqartut angerlarsimaffeeruttarnerat ajornartorsiuterujussuusoq peqataasunit aamma maluginiaqquneqarpoq.

3. Suliffik ilinniagaqarnerlu:

Tarnikkut napparsimasut pineqaatissinneqarsimasut inuiaqatigiinnut iluatsittumik inooqataaleqinissaanut suliffissaaleqineq unammillernartuusoq workshopimut peqataasunit nalilerneqarpoq. Tunngaviusumik suliffissaqartitsinermut neqerooruteqartoqartannginnera ernumagineqarpoq, tassa suliffeqarfinni nalinginnaasuni tarnikkut napparsimasut pineqaatissinneqarsimasunut illersugaasumik suliffissat periarfissallu pineqarput. Tamatuma saniatigut tarnikkut napparsimasut pineqaatissinneqarsimasunut ilinniaqqiffissanik neqerooruteqanngilaq.

4. Sulisut:

Suliassa qarfiit akimorlugit sulisunik piginnaasalinnik amigartoqangaatsiartoq misigineqartarpoq. Ima paasillugu, tarnikkut napparsimasut pineqaatissinneqarsimasunut iluatsittumik sullissisinnaasunik ilinniagalinnik, misilittagalinnik naleqquttumillu piginnaasalinnik sulisussaaleqisoqarpoq. Suliassa qarfiit ingerlataqarfiillu akimorlugit sulisut taarserakulapput, sulisullu sinneruttut sulisugissaasoqartannginnera supervisionertitsisannginnerlu suliniarnerminni amigaatigaat.

5. Susassa qarfiit akornanni suleqatigiinneq:

Tarnikkut nappaatilinnut katsorsarneqarnissamut eqqartuunneqarsimasunut tunngatillugu oqartussanik allanik susassa qarfiit akornanni suleqatigiissinnaaneq unammillernarnerpaasoq workshopimi peqataasunit misigineqartarpoq.

Susassa qarfiit akornanni suliassa qarfiippassuarni unammilligassa qarpoq. Ilaatigut suliffeqarfiit akornanni assigiinngitsunik ingerlatsineq, assigiinngitsunik periuseqarneq, susassa qarfiillu akornanni assigiinngitsunik ilisimasaqarnerit taakkartorneqarput. Tamanna tarnikkut nappaatilinnut katsorsarneqarnissamut eqqartuunneqarsimasunut tunngatillugu iliuusissatut katsorsarneqarnissamullu periusissialiornissamut unammilligassa qarnermik malitseqarpoq, ilaatigut susassa qarfiit akornanni anguniagassanut, napparsimasunut nassuiaasiornissamut malitseqartitsinissamullu pilersaarutinut kinguneqartarpoq.

Tamanna susassa qarfiit akornanni akisussaaffimmik tigusassanut tunngatillugu nalornisoqalersarpoq, tamanna tarnikkut nappaatilinnut katsorsarneqarnissamut eqqartuunneqarsimasunut tunngatillugu suleriaqqinnissamut ajoqutaasumik,

pineqaatissinneqareernerullu kingorna napparsimasup malitseqartinneqarnissaanut ajornakusoortitsisumik.

6. Qaammarsaaneq ingerlatitseqqinnerlu:

Tarnikkut napaatsinut tunngatillugu paasititsiniaasoqartannginnera tunngaviusumillu ilisimatitsisoqartannginnera tarnikkut nappaatilinnut katsorsarneqarnissamut eqqartuunneqarsimasut inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissaannut ajoqutaasoq workshopimi peqataasunit nalilerneqarpoq. Tarnikkut nappaateqarnermi suut atugassarititaanersut, taamatullu tarnikkut unammillernartitsisut ulluinnarni qanoq angusaqartigisarnersut najukkani, suliffeqarfinni ilinniarfeqarfinnilu ilisimasat amigarput. Tamatuma malitsigisaanik najukkani tarnikkut nappaatilinnut tunngatillugu ilaatigut tarnikkut nappaatilinnut katsorsarneqarnissamut eqqartuunneqarsimasunut tunngatillugu eqqartuinissamut annilaangassuteqartarnek workshopimi peqataasunit misigineqartarpoq.

Tarnimikkut napparsimasunik pinerluuteqarsimasunik sulisunut sulinermut paasissutissanik, ilaatigut inatsisinut, periutsinut tarnimikkullu napparsimasunik pinerluuteqarsimasunut ilisimasassanut nassuiaatinik, tamatuma saniatigut eqqaaneqartussatut ilanngunneqassaaq.

Tarnimikkut napparsimasunut pinerluuteqarsimasunut ataatsimeeqateqarnerni ataatsimiinnernilu, ataatsimiinnerit danskisut oqaaseqarluni ingerlanneqarnerusarnerisa malitsigisaanik, oqaatsitigut akunnattoortoqartartoq tarnimikkut napparsimasunik pinerluuteqarsimasunik katsorsaannermut tunngatillugu workshopimi peqataasunit maluginiarneqarpoq. Tamanna oqalutseqarluni attaveqatigiinnermi ingerlanneqartarmat tarnimikkut napparsimasunut pinerluuteqarsimasunut ilungersunartarpoq.

Piffissaq qaninnerusoq ungasinnerusorlu eqqarsaatigalugit suliniutit

Suliniutinut iliuusissanullu marlunnut immikkoortinneqartunut periarfissat workshopimi suussusersiniarneqarlutillu eqqartorneqarput:

- Piffissaq qaninnerusoq eqqarsaatigalugu suliniutit iliuusissallu
- Piffissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu suliniutit iliuusissallu

Piffissaq qaninnerusoq ungasinnerusorlu eqqarsaatigalugit suliniutinut iliuusissanullu tunngasunut aallartinneqarsinnaasunut eqimattani arlaleriaq eqqartorneqarput. Suliniutit pineqartut nassuiaammi matumani ataatsimut allaaserineqarput, suliniutinut arlaqartunut tunngatillugu ataatsikkut eqqartorneqakkajunneranut tamatumunnga pissutaavoq.

Workshopimi peqataasunit suliniutissatut siunnersuutigineqartut arfineq-pingasunut immikkoortinneqarsinnaapput:

Tarnimikkut napparsimasunut pinerluuteqarsimasunut inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissaanut suliniutinut siunnersuutit	
1	Atornerluisuunermut katsorsartinneq
2	Ineqarnermut tunngasut
3	Sulisut
4	Piginnaangorsaaneq
5	Sulisunut tunngatillugu suliassaqarfiit assigiinngitsut suleqatigiinnerannik pitsaangorsaaneq
6	Suliffeqarneq ilinniagaqarnerlu
7	Innuttaasunik qaammarsaaneq
8	Nunatsinni tarnimikkut napparsimasunik pinerluuteqarsimasunik sullissinermi pitsaangorsaaneq

1. Atornerluisuunermik katsorsaasarneq

Tarnimikkut nappaatillit katsorsarneqarnissamut eqqartuunneqarsimasut inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissaannut piffissaq qaninnerusoq eqqarsaatigalugu suliniuteqarnermi iluaqutaalluarsinnaasumik, hashi qiteritillugu Allorfimmi atornerluinermut katsorsartinnermut neqerooruteqartoqarnerulernissaa, workshopimi peqataasut siunnersuutigaat. Tarnimikkut nappaatillit katsorsarneqarnissamut eqqartuunneqarsimasut inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissaannut katsorsaasarneq qitiulluinnartut inissisimavoq, taakkumi arlaqartut atornerluinermik ajornartorsiuteqarmata, tarnikkut peqqissusaanut pinerluttutullu pissusaanut ajornerulersitsisartumik. Immikkut katsorsarneqarnissamik neqerooruteqarnikkut utersaartoortitsinissaraluamik pinaveersaartitsisoqarsinnaavoq, katsorsarneqartullu aalajaatumik peqqissumillu inooriaaseqarnissaanut ikorfartuutaassalluni. Tamanna inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissaanut iluaqutaassaaq.

Pinngitsuuisinnaajunnaarsimasunik katsorsaasarneq naalackersuinikkut eqqartorneqarnerusariaqartoq workshopimi peqataasut aamma oqaatsigaat. Sullitanut peqataatitsisumik ataqatigiissaarinissaaq siunnerfeqartumillu suliniuteqartoqarnissaaq pisariaqarpoq, massakkuugallartoq

pinngitsuuisinnaajunnaarsimasunut katsorsartissinnaaneq ilungersunartumi inissisimammat. Pinngitsuuisinnaajunnaarnerup eqqarsartaatsikkullu nappaateqarnerup ataqatigiinnerannut tunngasunik innuttaasunut sulisunullu, marloqiusanik nappaateqartunut attaveqaataasunut, ilisimatitsissuteqartarnissaq pisariaqartutut peqataasunit nalilerneqarpoq.

2. Ineqarnermut tunngasut:

Tarnimikkut nappaatillit katsorsarneqarnissamut eqqartuunneqarsimasut inuiaqatigiinni inooqataaleqqissappata ineqarnermi atukkat pingaaruteqarluinnarput. Inuiaqatigiinnut inooqataaleqqinnissamut ineqarnermullu atukkanut naleqquttut inuiaqatigiinnut ikaarsaarfiussami ikorfartuutaalluarsinnaapput angerlarsimaffeerunnissamik pinerlunniarnissaagalumillu pinaveersaartitsissalluni. Katsorsarneqarnissamik pisariaqartinneqarnerusunut nappaatilinnut, patajaatsumik angerlarsimaffeqarnissaat qulakkeerniarlugu tapersorneqarnissamullu pisariaqartitsinerat naapertorlugu, Immikkut ittunik ulloq unnuarlu angerlarsimaffinnik imaluunniit najugaqarfinnik pilersitsisoqassasoq workshopimi peqataasunit innersuuneqarpoq. Tarnimikkut nappaatillit katsorsarneqarnissamut eqqartuunneqarsimasut inuiaqatigiinni inooqataaleqqissappata patajaatsumik ineqarnermik atugassarititaasut pitsanngorsarneqassapput.

3. Sulisut:

Tarnimikkut nappaatillit katsorsarneqarnissamut eqqartuunneqarsimasut inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissaanut iluatsittoqassappat sulisut supervisionertinneqartarnissaat pingaaruteqarpoq . Tarnimikkut nappaatillit katsorsarneqarnissamut eqqartuunneqarsimasunut sulisuuniaraanni nalorninarsinnaasut eqqarsaatigalugit, ilaatigut sulisut persuttarneqariasaarsinnaasarnerat eqqarsaatigalugu, immikkut ittumik ilisimasaqarnissaq pisariaqarpoq. Sulisut uippakajaannginnissaanut nukissaarunnginnissaanullu supervisionertitsisarneq ikorfartuutaasinnaavoq. Tamatuma saniatigut sulisut ileqqorissaarnissamut inatsisitigullu aqqutissiorneqarnissaanut ikorfartuutaassaaq. Suliassani inerisaanissamut suliassallu akimorlugit suleqatigiissinnaanissamut supervisionertitsisarneq iluaqutaasarpoq, tamanna iluatsittumik katsorsaaniaraanni pingaaruteqarpoq. Sullissisut tamarmik supervisionertinneqarneq ajortut workshopimi peqataasunit oqaatigineqarpoq, tamannalu pissusissamisunngilaq. Kommuni inunnik isumaginnittoqarfimmi tarnikkut nappaatilinnik sullissisut Peqqinnissaqarfiup supervisionertitsisunut periarfissaqarsinnaalernissaat siunnersuutigineqarpoq.

Tarnimikkut nappaatillit katsorsarneqarnissamut eqqartuunneqarsimasut inuiaqatigiinni iluatsittumik inooqataaleqqissappata sullissisunik atatitsiinnarsinnaanissaq qaffassaqqissinnaanissarlu pisariaqarpoq. Akissarsianut, meeqqeriveqarnermut, ilinniaqqinnernut, suliffiup avatangiisaanut,

pikkorissarnernut, ineqarnermut taamatullu ineqarnermut akiliutinut qiterititaqarneq piginnaanilinnik sulisoqaannarnissamut iluaqutaasinnaavoq. Tapersersortit, sullissisut sulisullu allat kivitsinissaminnut piareersimassappata suliffimmi pissutsinik pitsaasumik suliffeqarfimmilu qaffassarsinnaanissamut periarfissanik pilersitsisoqarneranik qulakkeerneqarsinnaavoq. Tamanna tarnimikkut nappaatillit katsorsarneqarnissamut eqqartuunneqarsimasut inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissaanut pitsaasumik ikorfartorteqarnissaanut iluaqutaassaaq.

4. Piginnaasanik ineriartortitsineq:

Sulisut ataatsimut ilinniaqqinnissaat piginnaanngorsaanertalimmillu akulikinnerusumik ataatsimeersuartarnissaat, tarnimikkut nappaatillit katsorsarneqarnissamut eqqartuunneqarsimasunut inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissaanut iluaqutaasinnaavoq, taamatut sullissiniaraanni sulisunik piginnaasaqarluartunik pisariaqarmat. Immikkut ittumik piginnaanngorsaaarnissanik atulersitsinermi, soorlu aaqqiagiinnginnermi nalerisaanermi suliaqarneq, tapersersortillu suliaanut tunngatillugu ineriartortitsinermi peqataatitsineq, inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissamut suliamut sunniuteqarluartumik ataatsimullu isiginnittumik ataqatigiissumik tapertaasinnaavoq. Ingerlataqarfiit akimorlugit sullissisunit peqataaffigineqarsinnaasunik, ingerlatsiviit allat ataatsimeersuarnernut pikkorissaanernilu pioreersunut peqataatinneqarnissaat suliniutigineqarsinnaasoq, workshopimi peqataasunit siunnersuutigineqarpoq. Taamaattorli ingerlatsivimmiit ataqatigiissaarinerulernermi aggersaasutut aningaasartuuteqarnerulernermik kinguneqarsinnaasoq aamma malugeqquneqarpoq.

Taamaammat sullissisunik immikkut piginnaasalinnik sulisoqaannarnissaq eqqarsaatigalugu ilinniaqqissinnaanermik neqerooruteqarsinnaanissamik pilersaarinnissaq pisariaqarpoq. Ingerlataqarfiit akimorlugit piginnaanngorsartoqarnissaanik ilinniaqqittoqarnissaanillu peqataasunit siunnersuutigineqarpoq, ilaatigut ukiumut ataasiarluni marloriarluniluunniit ataatsimeersuortoqartassasoq, ataatsimoorussanik piginnaanngorsaanernik ilinniarsinnaanermut periarfissaqassasoq, soorlu tamanna Peqqissaanermik Ilinniarfik aqqutigalugu modulikkaartumik sulisunut tapersersortinullu²³ neqeroorutaanikuusoq. Tamanna napparsimasut inuttut pisariaqartitaat unammillernartitaallu aallaavigalugit katsorsarneqarnissaanut ikorfartorneqarnissaanillu, taamatullu suleqatigiit akornanni tarnimikkut nappaatillit katsorsarneqarnissamut eqqartuunneqarsimasut pillugit sullissinermi oqaatsinik aamma ataatsimoorussamik tunngavissiinermik qulakkeerisoqarsinnaassaaq. Tamakkiisumik nalilissagaanni suliniutit taamatut inuiaqatigiinnut inooqataaleqqinnissamut iluaqutaassapput, taamatullu tarnikkut

²³ Danmarkimi tarnimikkut nappaatillit pineqaatissinneqarsimasut katsorsarneqareersut akisussaaffigineqarnerisa tiguneqarneranit nassuiaat, q. 27-31

napparsimasut pineqaatissinneqarsimasut iluatsittumik inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissaanut ilimanaateqarsinnaavoq.

5. Suliassa qarfiit akimorlugit suleqatigiinnerulerneq:

Tarnikkut nappaatillit pineqaatissinneqarsimasunut tunngatillugu suliassa qarfiit akimorlugit suleqatigiinneq pingaaruteqarpoq. Kikkut sunik akisussaaffeqarneranik eqqartu inertalimmik ataatsimiikulasoqarneranik suliqatigiiffiit assigiinngitsut akornanni suliassat akisussaaffiillu ersarinnerulersinnaapput. Taamatut suleqatigiinneq suliassa qarfinni ingerlataqarfinnilu ataatsimoorussamik akisussaaffeqarnermik misigilersitsisinnaavoq, tamanna tarnikkut napparsimasut pineqaatissinneqarsimasut iluatsittumik inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissaat qulakkeerneqassappat pisariaqarpoq.

Arlaannaanulluunniit attuumassuteqanngitsumut ataqatigiissaarinermi ingerlatsisoqalernissaa workshopimut peqataasunit siunnersuutigineqarpoq, kommunit, Pinerluuteqartunut isumaginnittoqarfik Tarnikkullu nappaatilinnut suliassa qarfik suleqatigalugit suliniutinik ataqatigiissaarisinnaasumik, suliniutillu ingerlaqqinnissaanut suleqatigiinnissamik pingaaruteqartumik inissisimanermik paasisimasaqartumik. Tassunga suliassa qarfimmu, inuiaqatigiinnut inooqataaleqqinnissamut sulinermi, aalajangersimasumik ataqatigiissaarisussamik atorfinitsitsisoqarnissaanut aningaasanik illikartitsisoqarnissaanik peqataasunit kissaatigineqarpoq.

Maniitsumi tarnikkut nappaatilinnik sullissivik assersuutitut workshopimi peqataasut ilaanit saqqummiunneqarpoq. Tassanimi suliqarfiit naleqquttut allat peqatigalugit, innuttaasoq ilanngullugu, qaammatikkaartumik ataatsimiittoqartarpoq. Taamaalilluni innuttaasoq peqataatinneqartarpoq, suliassa qarfiillu akimorlugit suleqatigiinnerulertoqarluni. Taamatut suleriuseqarneq innuttaasumut pisussaaffiliisumik eqqartuunneqarnermit aniguisinneqarnermilu ataqatigiissaarinermut iluaqutaasinnaavoq.

Tamatuma saniatigut illoqarfinni immikkut ittunik ilisimasalinnik atorfinitsitsisoqarsinnaanera iluaqutaassasoq workshopimi peqataasunit siunnersuutigineqarpoq. Taakku sulisut tarnikkut napparsimasunik immikkut ittumik suliqarsinnaanissaanut ilinniagaqarsinnaapput, ilaatigut tarnikkut napparsimasut pineqaatissinneqarsimasut eqqarsaatigalugit, taamaaliorneq katsorsaananermut tapersersorteqarnermullu suliqarnermut iluaqutaassagaluarpoq. Nalunaarusianik tunaartaqarluni killiffissiuilluni ataatsimiittoqartarsinnaasoq siunnersuutigineqarpoq, malitseqartitsillunimi ataavartumik ataatsimiittarneq innuttaasumut aamma pisussaaffiliisinnaavoq.

Suliqarfiit assigiinngitsut eqqarsaatigalugit ataqatigiissaarisisoqarnissaanut illersuisoqarnissaq pingaaruteqarsinnaavoq, taamaammallu suliqarfimmi naammattumik piginnaanilimmik atorfinitsitsisoqartariaqarpoq. Illersuisunullu ataqatigiissaarisartoqarnissaanik pilersitsinissaq pingaaruteqarpoq, katsorsaasoqarnerata nalaani ataavartumik pitsaassuseqartumillu tapersiisoqarnissaanik tamanna qulakkeerinnaammat. Tamanna

katsorsarneqartut inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissamut ikorfartorteqarnermik ilitersorteqarnermillu sulinermi qulakkeerinnittoqassaaq, inuiaqatigiinnilu tarnimikkut napparsimasut pineqaatissinneqarsimasut katsorsarneqarnissaanut pitsaasumik tamakkiisumillu isiginnittumik suliaqarnermut iluaqutaassaaq²⁴.

Tamatuma saniatigut sivikinnerusumik pisariillisakkamillu pisariaqartumik ikiuutissanut tapersersuinissamut tarnikkut napparsimasunut pineqaatissinneqarsimasunut siunissami iluaqutaasinnaasumik ataatsimik isertarfeqarnissamik atulersitsisinnaasoqarsinnaasoq workshopimi peqataasunit siunnersuutigineqarpoq. Taamaaliorneq inuiaqatigiinnut inooqataaleqqinnissamut sunniuteqaqataalluarsinnaavoq utertoornissamullu annikillisaqataasinnaalluni.

Meeraanermiit pinaveersaartitsinermit isumaginninnikkullu suliniutinik ukkataqarnerunissaq pisariaqartoq, immikkut mianerisarialinni, ilaatigut tarnikkut napparsimasut pineqaatissinneqarsimasuni pinerlunnerit tarnikkullu napparsimasut sunnertiasuunerat pinaveersaartinnissaanut tamanna pingaaruteqartoq workshopimi peqataasunit saqqummiunneqarpoq. Tamanna iliuseqarfigaarnerani inuiaqatigiinni aalajaatsumik peroriartortoqarsinnaanermut ajornartorsiuteqarpallaannginnissamullu iluaqutaasinnaavoq.

6. Suliffik ilinniagaqarnerlu:

Tarnikkut napparsimasut pineqaatissinneqarsimasut sulilersinneqartarnissaat inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissaanut suliassani pingaarnersaasa ilagaat. Taamaattorli siunertaqartunik suliassa qarfiusinnaasunik pisariaqartitsisoqarpoq, taamaammallu sineriak tamakkerlugu suliffeqarfinnik isumaqatigiissuteqarsinnaanissaq pingaaruteqarpoq. Suliffeqanngikkaanni ulluinnarni inuunermi siunertaqarnissaq ajornartarpoq, taamaammallu tarnikkut napparsimasut pineqaatissinneqarsimasut inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissaanut siunertaqarneq angujuminaasiinnaalluni.

siunertaqarluartumik suliffeqarnissaq suleqatigiuminartunik tapersersuisunillu suleqateqarnerup tarnikkut napparsimasup pineqaatissinneqarsimasup inuiaqatigiinnut inooqataalernissaanut iluaqutaasinnaavoq. Workshopimut peqataasut sullivinnik siunnersuuteqarput, tassani tarnimikkut napparsimasut pinerluuteqarsimasut sullinneqartut eqqumiitsulianik saqqummersitsinissamik taamaallaat neqerooruteqarfigineqaratik, suliassanut peqataasinnaapput, soorlu pinnguarterfennik aamma najukkami inuiaqatigiinni sukku tamaana suliassanik iluarsartuussisinnaallutik. Tamanna najukkami inuiaqatigiinni atorsinnaasutut aamma siunertaqartutut misigititsisinnavaoq.

Suliffeqarfinnut pulaartarnermut ataqatigiissaarisumik, attaveqaataasumik aamma sullitanut suliaqarnerulersitsinissamik aqutissiuisussamik pilersitsisoqarnissaanut workshopimi peqataasut siunnersuuteqarput.

²⁴ Kalaallit Nunaannut Pinerluttulerinermik Inatsit naapertorlugu oqaloqatiginnittartut nalunaarut nr. 366 19. April 2016-meersoq

Aammattaq tarnikkut napparsimasunut ilinniarnissamik neqerooruteqarsinnaanissaq iluaqutaasinnaassaaq, tamatuma piffissaq ungasinnerusooq eqqarsaatigalugu inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissamut aamma peqataaleqqinnissamut periarfissat pitsaanerulersissammagit. Ilinniarfiit Majoriatut ittut imaluunniit suliffeqarnermut siunnersorti napparsimasut, suliffeqarfiit aamma ilinniarfiit akornanni attaveqarnermik pilersitsinermit qitiusumik suliaqarsinnaapput, tamannalu napparsimasup akuulernissaanut siuarsaataallunilu pinerluuteqaqqaqeratarsinnaaneramik annikillitsissaaq. Ataqaatigiissarisutut atuuffik tapertariilluni suleqaatigiinnerup nukittorsarneqarnissaanik nassuiarneqartumut ataqaatigiissarinermut ilanngunneqassasoq aamma siunnersuutigineqarpoq.

7. Innuttaasunik paasititsiniaaneq:

Tarnimikkut nappaatillit pinerluuteqarsimasut inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissaanik sungiusarneq nukittorsarniarlugu suliniutit arlallit tarnikkut nappaatinut akuersinissat siuarsaaqataasinnaapput aamma nikanarsaaneramik annikinnerulersitseqataasinnaapput. Workshopimut peqataasut innuttaasunik paasititsiniaanerup annertusarneqarnissaa siunnersuutigaat. Innuttaasunut tarnikkut nappaatilinnik sullissineq pillugu paasititsiniaaneq, pingaartumik isorliunerusuni, workshopimut peqataasut oqarnerat naapertorlugu tarnikkut nappaatillit pineqaatissinneqarsimasut inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissaanut sungiusaanermit tunngatillugu pingaaruteqarsinnaavoq. Tarnikkut nappaatit pillugit innuttaasut ilisimasaannik annertusititsinikkut nikanarsaaneq annikillissinneqarsinnaavoq aamma inunnut tarnikkut nappaatilinnut paasinninneq aamma tapersersuisumik isummerneq siuarsarneqarsinnaalluni. Tamanna pingaartumik isorliunerusuni pingaaruteqarpoq, taakkunani immikkut ilisimasanik piginnaasanut periarfissat annikinnerukkajuttarput.

Tamatuma saniatigut najukkami aamma nuna tamakkerlugu ukiumoortumik tarnikkut nappaatilinnut ullorititap sammineqarnerunissaa kissaatigineqarpoq, tamanna tarnikkut nappaatit pillugit ataatsimut aqqissuussinikkut, sammisaqarnikkut aamma oqaloqatigiittarfinni assigiinngitsuni attaveqaqatigiinnikkut eqqumaffiginninnerulersitseqataasinnaavoq. Aammattaq inunnut innarluutilinnut sapaatip akunneritinneqartartumi 41-mi tarnikkut nappaatit sammineqarnerusarnissaat siunnersuutigineqarpoq. Pisut taakku tarnikkut nappaatinut tunngasunik ilisimasaqarnermik annertunerulersitsiinnaratik aamma inuiaqatigiinni paasinninnerulersitsillutillu tapersersuisumik isummernissamut siuarsaataasinnaapput.

Najukkami inuiaqatigiinni paasinninnerulernerup aamma akuersaarnerulernerup tarnimikkut nappaatillit pinerluuteqarsimasut ilanngutitsissinnaavaat, aporfiit aamma isummat pigiliutiinnakkat annikinnerusut misigisassagamikkut. Aammattaq tapersersuisunik attaveqaqatigiinnik pilersitsinermit tapertaasinnaavoq, tamanna iluatsittumik inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissamut

pingaaruteqarpoq. Aammattaaq paasititsiniaanerit sammisaqartitsinerillu najukkami isumalluutit aamma tapersersuinerimi atuuffiit atorluarneqarnissaannik siuarsaasinnaapput, tamannalu pingaartumik sumiiffinni killilimmik neqerooruteqarfiusuni naleqquppoq.

Paasititsiniaanerit taamaattut ataatsimut isigalugu inuiaqatigiinnik peqataatitsinerusunik pilersitsisinnaapput, tarnikkut nappaatillit pinerluuteqarsimasut ataatsimoornermut periarfissarinnerulerlutik, tamannalu pinerloqqaarsinnaanermut annikillisitsinermut aamma piffissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissaannut siuarsaanermut aalajangiisuussaaq.

Kajumissutsimik suliaqartut peqatigiiffik Sugisaq, sionatigut Akaareqatigiittamik ineriartortitsisumut aningaasanik immikkoortitsisoqassasoq, aalajangersimasumik suliniutissatut workshopimi peqataasut siunnersuutigaat²⁵. Akaareqatigiitta tarnikkut nappaatit pillugit siammassisumik innuttaasunut paasititsiniaaneruvoq. Aningaasaliisoqarneratigut paasititsiniaaneq taanna ingerlateqqinneqarsinnaavoq, tamatumunngalu tunngasumik ilinniartitsissutissanik ineriartortitsinissamut pisariaqartitsisoqarnerasoq isumaliutigineqartariaqarpoq.

8. Kalaallit Nunaanni tarnimikkut napparsimasut pinerluuteqarsimasunut sullissinerup nukittorsarneqarnera:

Tarnikkut napparsimasut pinerluuteqarsimasut inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissaannut pingaaruteqarsinnaasunik peqartoq, piffissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu suliniutinik arlalinnik workshopimut peqataasut isumaqarput.

Tarnikkut nappaatilinnut pinerluuteqarsimasunut katsorsaasumik Kalaallit Nunaanni inissimasumik atorfinitsitsisoqarpat suliassaqarfimmumt annertuumik pitsanngoriartitsissaaq.

Piffissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu tarnikkut nappaatilinnut pineqaatissinneqarsimasunut matoqqasumik immikkoortortaqaarfimmik pilersitsisoqarnissaa aamma peqataasunit innersuussutigineqarpoq, tamanna napparsimasunut annertuumik pisariaqartitsisunut pisariaqartumik paaqqutarinninnissamut isumannaatsuutitsinissamullu periarfissiisinnaavoq. Tamanna anguniaraani immikkut ilisimasalinnik sulisoqartariaqarpoq, tamatumalu saniatigut tarnikkut napparsimasut pineqaatissinneqarsimasunut isumannaallisakkamik immikkoortortaqaarfiliortoqarsinnaavoq.

Tarnikkut napparsimasut pineqaatissinneqartartut amerligaluttuinnarnissaat pinaveersaartinniarlugu, Dronning Ingridip napparsimmavissuani meeqqanut inuusuttunullu tarnikkut napparsimasunut immikkoortortaqaalernissaanik peqataasunit siunnersuutigineqarpoq. Tamaani inuusuttut tarnikkut napparsimasunik tunaartaqartumik ikiorsiissummillu

²⁵ [Akaareqatigiitta - Sugisaq](#)

katsorsartittoqarsinnaassaaq, tamannalu inuusuttut pinerlunnissaraluanut pinaveersaartitsisinnaavoq.

Tamatuma saniatigut tarnikkut napparsimasut pineqaatissinneqarsimasut kommunini innarluutillit politikianut ilanngunneqarnissaat workshopimi peqataasunit siunnersuutigineqarpoq. Tamanna suliassaqarfiit akimorlugit ataqatigiissaarinermik suleqatigiinnermillu qulakkeerinnissaaq, sumiiffinnilu tarnikkut napparsimasut pineqaatissinneqarnikut pisariaqartitaat tunngavigalugit ikorfartorfeqarsinnaalluni. Tamanna inuiaqatigiinnut inooqataaleqqinnissamut peqataatitsisumillu tamakkiisumik suleriuseqarnissamut iluaqutaasinnaavoq, utertuunniginnissamut siunissarlu ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu atugarissaarnissamut pingaaruteqarpoq.

Taamatut suliniuteqarneq tarnikkut napparsimasunut pineqaatissinneqarsimasunut immikkut ilisimasaqarnermik tunngaveqartumik katsorsaasoqarnissaanik tapersersuisoqarnissaanillu neqerooruteqartoqarsinnaalissaaq, inuiaqatigiinilu inooqataaleqqinnissamut peqataatitsinermullu iluaqutaasinnaalluni.

Suliniutinut oqaaseqaatit

Tarnimikkut napparsimasut pinerluuteqarsimasut inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissaat pillugit suliniutissatut siunnersuutit tamarmik workshopimut peqataasut ilanngussaannit aallaaveqarput. Nassuiaammut matumunnga susassaqartunit siunnersuutinik pissarsiniarnermut atatillugu siunnersuutigineqartunut arlalinnut oqaaseqaateqartoqarpoq. Taakku ataani sukumiinerusumik nassuiarneqassapput.

Siunnersuut 1-imi atornerluisuunermi katsorsarneqarnerup annertusineqarnissaanut tunngasumi, tarnimikkut napparsimasut pinerluuteqarsimasut atornerluisuunermi katsorsarneqarnissamut sullitat allat katsorsarneqarnissamut misissorneqartartut assigalugit neqeroorfigineqartartut oqaatigineqarsinnaavoq. Tarnimikkut napparsimasut pinerluuteqarsimasut R3-mut inissinneqarsimasut oqaatsit marluk atorlugit aanngajaarniutinik atuineq pillugu internetikkut aamma videolink isertortoq aqutigalugu katsorsarneqarnissamik neqeroorfigineqarsinnaapput. Atornerluisuuneq pillugu katsorsartinnissamik neqeroorutit annertusineqarnissaannut kissaateqartoqarnerani suliaqartut innuttaasut saaffiginnittarfiannut, imaluunniit toqqaannartumik Allorfimmut tamanna pillugu misissorneqarnissamik kissaateqarnissamut kaammattorneqarput, neqeroorutit annertusineqarnissaannut periarfissat Allorfiup nalilersinnaammagit.

Allorfik kingusinnerpaamik 1. januar 2025-mi Peqqinnissaqarfimmut ilaalissaaq. Aaqquissuusaanermik allannguneq taanna ilaatigut tarnikkut napparsimasut

pineqaatissinneqarsimasut pillugit suleqatigiinnerup nukittorsarneqarnissaa siunertarineqarpoq²⁶.

Siunnersuut 3-mi sulisunut aamma supervisionimut tunngasumi pingaarutilimmik maluginiagassaqarpoq, tassa tamanna sulisoqarnikkut aamma aningaasaqarnikkut qanoq pisariaqartitsiffiussanersoq nassuiaasiortoqartariaqartoq, suliassaq annertuumik aningaasartuuteqarfiummat. Peqqinnissaqarfiup kommunini sulisunut supervisionertitsineq aningaasalersorsinnaanavianngilaa, kisianni supervisionip qanoq atorpeqartarneranik kommuninut siunnersuisinnaalluni.

Siunnersuut 8-mi Kalaallit Nunaanni tarnikkut napparsimasunut pinerluuteqarsimasunut sullissinerup nukittorsarneqarnissaanut tunngasumi arlalinnik maluginiagassaqarpoq. Naalakkersuisut 2020-mi nassuiaammik saqqummersitsipput, taanna ilaatigut Kalaallit Nunaanni tarnikkut nappaatilinnut sullissivimmik matoqqasumik immikkoortortaqarfimmik pilersitsinissamut aningaasaqarnikkut misissueqqissaarnermik imaqarpoq. Tarnikkut napparsimasunut sullissivimmik aamma isumannaallisakkamik immikkoortortaqarfimmik sanaartorneq m²-imut 45.000 kr.-t missaannik akeqassasoq nalilerneqarpoq. Tamatuma saniatigut immikkoortortaqarfimmut taamaattumut sulisunik immikkut ilisimasalinnik sulisussarsiortoqassaaq, tassanilu sulisussarsiorneq annertuumik unammilligassartaqareerpoq. Taamaattumik tarnimikkut napparsimasut pineqaatissinneqarsimasunut R3-mi ²⁷siniffissat 16-it attatiinnarneqarnissaat pissarsiffiunerussasoq nalilerneqarpoq, kiisalu DIH-mi immikkoortortaqarfik attanneqassasoq. Tamatuma saniatigut piffissami matumani tarnip pissusiinik ilisimasalimmik katsorsaasumik Tarnikkut napparsimasunut sullissivimmi suliaqartoqartoq oqaatigineqarsinnaavoq, taannali aalajangersimasumik Kalaallit Nunaanni innissisimanngilaaq.

Siunnersuut 8-mi meeqqanut inuusuttunullu tarnimikkut nappaatilinnut immikkoortortaqarfimmik pilersitsinermi iluaqutissat taakkartorneqarput, tassunga tunngatillugu tarnimikkut napparsimasunut sullissivimmi nutaami meeqqanut inuusuttunullu sullissivimmik immikkoortortaqarfimmik pilersitsisoqarnissaa naatsorsuutigineqartoq oqaatigineqarsinnaavoq, taanna 2027-mi atulissasoq naatsorsuutigineqarpoq. Illorsuup piareernissaata tungaanut tarnikkut nappaatilinnut sullissivimmi meeqqat inersimasullu ataatsimut uninngatinneqartanninnerat oqaatigissallugu pingaaruteqarpoq, taakkulu sullissiviit immikkoorput. Aammattaaq meeqqanut inuusuttunullu tarnimikkut nappaatilinnut immikkut ilisimasalimmik suliaqartumik aalajangersimasumik atorfeqartoqarpoq.

²⁶ Peqqissutsimut suliassaqarfiup pingaarnertut aaqqissuunneqarneranik naleqqussaaneq: Aaqqissuussaaneq ersarissoq

²⁷ Redegørelse af, hvilke sygdomstyper som medfører, at en patient henvises til sundhedsydelser i Danmark samt muligheden for at nedbringe antallet af patienter, der er nødt til at forlade landet kortvarigt eller på ubestemt tid s. 10

Workshopimut peqataasunit suliassatut siunnersuutini tamani, suliassaqarfimmi suliat aallartinnissaannut sulisoqarnermut tunngasutigut aningaasaqarnikkullu pisariaqartitanik naatsorsuisoqarsimannginnera assigiissutaavoq. Kissaatigineqartut taakku piffissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu aallartinneqassappata tamanna pisariaqarpoq.

Eqikkaaneq

Tarnikkut napparsimasut pineqaatissneqarsimasut inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissaanut unammillernartunut aporfissanullu siunertaqartumik, suliniutinut iliuusissanullu siunnersuuteqarnissamut Inatsisartut aalajangigaanik Naalakkersuisut Naalagaaffimmi Oqartussat peqatigalugit suliniutinik aallartitsipput.

Innuttaasoq pinerluuteqarnermik inuuneqannginnissaanut suliassa qarfimmi oqaaseq inuiaqatigiinnut inooqataaleqqinneq taaguutigineqarpoq. Ilaatigut aaqqissuuneqareersumik inissaqarnermut, siunertaqartumik suliffeqarnermut atorerluisuunermilu katsorsarneqarnermut tunngapput. Namminerisamik attaveqarfigisartakkat minnerunngitsumillu tarnikkut napparsimasup pineqaatissineqarsimasumut inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissaanut sullissisut pingaaruteqarput.

Suliniuteqatigiiffik ima naalisarneqarpoq.

Unammillernartut aporfissallu

Atorerluisuunermi katsorsaaneq: Neqeroorutit naleqqutinngitsut, ingammik hashimik atorerluineranut tunngasumik.

Ineqarnermut tunngasut: Sumiiffinni ineqarnermut tulluarsakkanillu aaqqiissutissanik neqerooruteqannginneq, tamanna tarnikkut napparsimasut pineqaatissineqarsimasut akornanni utaqqisuni imaluunniit angerlarsimaffeqannginnermik kinguneqartarpoq.

Suliffeqarneq: Naleqquttumik suliffissat ikitsunnguit.

Sulisut: Piginnaasalinnik sulisussaaleqineq, supervisionertitsisannginneq sulisullu taarteraakulasut.

Susassa qarfiit akimorlugit suleqatigiinneq: Sulinermit suliassat suleriutsillu assigiinngitsuuneri suleqatigiinnissamut unammillernartuuvoq.

Paasissutissiineq: Tarnikkut nappaatit pillugit aamma tarnimikkut napparsimasut pineqaatissineqarsimasut pillugit paasissutissat naammangitsut, kiisalu napparsimasut kalaallisut oqaluttut aamma sulisut qallunaatut oqaluttut akornanni oqaatsitigut aporfiit.

Suliassatut siunnersuutit

Atorerluisuuneq pillugu katsorsaaneq: Hashimik pinngitsuuisinnaajunnaarneq ukkataralugu neqeroorut annertusillugu, aamma katsorsaanissamut neqeroorutinik ataqatigiittumik suliniuteqarneq kiisalu atorerluinerup aamma

tarnikkut nappaatit akornanni ataqatigiittoqarnera pillugu ilisimasanik siammarterinissaq.

Suliffeqarneq: Suliffeqarfiit isumaqatigiissuteqarfiginerisigut suliffissanik isumalinnik amerlanerusunik pilersitsisoqassasoq, aamma suliffeqarfinnut attaveqarnermik pilersitsinniarlugu suliffeqarnissamullu aqutissiuussiniarluni ataqatigiissaarisutut atorfimmik pilersitsisoqassasoq.

Sulisut: Sulisunut tamanut oqaloqateqarluni oqilisaatsinnissaq qulakkeerneqassaaq, aamma suliffimmi pissutsit orniginartut atorlugit sulisunik attassineq sulissutigalugu, akissarsiat, ilinniaqqinneq, sullivimmi avatangiisit aamma ineqarnermi pissutsit ilanngullugit.

Susassaqarfiit akimorlugit suleqatigiinneq: Akuttunngitsumik ataatsimiittarnertigut akisussaaffiit suliassallu agguataarneqarnerat ersarissarneqassapput, piffissami tamakkiisumi ataqatigiissaarisumik pilersitsisoqassaaq, aamma tarnikkut nappaatilinnut pinerluuteqarsimasunut kiisalu tapersersortinut aalajangersimasunut saaffissamik ataatsimik sulissuteqartoqassaaq. Meeqqanut ilaqutaannullu suliassaqarfiit akimorlugit pinaveersaartitsinernut aningaasaliineq.

Ataqatigiissaarisoq: Kommunini, Pinerluttunik Isumaginnittoqarfimmi taamatullu Tarnikkut napparsimasunut Suliassaqarfimmi arlaannaannulluunniit attuumassuteqanngitsumik ataqatigiissaarisumik pilersitsisoqarli.

Sulianut suleqatigiit immikkut ittut: Illoqarfinni napparsimasunut sullissisussanik pilersitsisoqarli.

Piginnaasanik ineriartortitsineq: Ataatsimoortunik ilinniagaqartitsinikkut, immikkut ilisimasalittut pikkorissaanikkut ataqatigiissaakkamillu ataatsimeersuortoqarnissaanik periarfissarssiortoqarli. Ataatsimut ilisimasanik tunngavissiiinissamut sulinermilu ilisimasassanut suliassaqarfiit akimorlugit pikkorissaasoqarli, ataatsimeersuortitsisoqarli piginnaanngorsaanertalimmillu ilinniagaqartitsisoqarli.

Innuttaasunik paasititsiniaaneq: Tarnikkut nappaatinik paasisitsiniaasoqarli, kajumissutsimik suliaqartartunut Sugisamut, Akaareqatigiittamik suliaqartunut, aningaasaliisoqarli. Tarnikkut nappaatinut ukkassilluni innuttaasunut qaammarsaaneqarnerulerli, tarnikkut nappaatit pillugit ulloqartitsisoqartitsineq taamatullu innarluutillit sapaatip akunnerititaasumi tarnikkut nappaatillit ulloqartitsisoqarneq.

Ineqarnermut tunngasut: Tarnimikkut napparsimasunut pinerluuteqarsimasunut immikkut ittunik ulloq unnuarlu angerlarsimaffeqalerli.

Nunatsinni tarnimikkut napparsimasunut pinerluuteqarsimasunut suliaqarnermi nukittorsaaneq: Tarnimikkut napparsimasut pineqaatissinneqarsimasunut nakorsamik atorfinitsitsisoqarli, Dronning Ingridip

napparsimmavissuani meeqqanut inuusuttunullu matoqqasumik
immikkoortortaqalerli, taamatullu kommunini innarluutilinnut politikerisaanut
tarnimikkut napparsimasut pinerluuteqarsimasunik peqataatitsisoqarli.

Najoqqutat

Ilaqtariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliap UKA2022/83-imut isumaliutissiissutaa (Inatsisartut nittartagaanneersoq: www.ina.gl)

Kalaallit Nunaanni pinerluttulerinermik inatsit naapertorlugu inissiisarfirmiititanut toqqammavigisassanik toqqaasarneq pillugu nalunaarut, nr. 366 19/6/2016-meersoq (Retsinformationimit: [Kalaallit Nunaanni pinerluttulerinermik inatsit naapertorlugu inissiisarfirmiititanut toqqammavigisassanik toqqaasarneq pillugu nalunaarut \(retsinformation.dk\)](http://KalaallitNunaanni.pinerluttulerinermikinatsitnaapertorluginissiisarfirmiititanutoqqammavigisassaniktoqqaasarneqpilluginalunaarut.retsinformation.dk))

Kalaallit Nunaanni Eqqartuussisoqarneq pillugu Isumalioqatigiissitat, 2004, bind 3, 814/Annemette Lauritsen, 2015, 16

Folketingets § 71- tilsynet (2024). Tarnikkut napparsimasunut immikkoortortaqarfik A-mit nakkutilliinermi nalunaarusiaq, Nuummi Dronning Ingridip Napparsimmavissua (Nakkutilliineq 6)

Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut UKA2022/83 (Inatsisartut nittartagaannit: www.ina.gl)

Familiedirektoratet – Ilaqtariinnermut Pisortaqarfik. (2005). Redegørelse om hjemtagning af færdigbehandlede retspsykiatriske patienter fra Danmark.

Madsen, M., Korkmaz, S. & Olsen, M. (2024). Kalaallit Nunaanni tarnikkut nappaatilinnik sullissineq – Unammilligassat pingaarnerit aaqqiissutissatullu siunnersuutit. VIVE.

Rigsadvokatmeddelelse af 12. oktober 2023 om psykisk afvigende kriminelle – Grønland, offentliggjort den 13. oktober 2023 på [Anklagemyndighedens Vidensbase](http://AnklagemyndighedensVidensbase)

Peqqinnissaq pillugu Ataatsimiititaliarsuaq. (2023). Peqqinnissaq pillugu Ataatsimiititaliarsuup isumaliutissiissutaa. Peqqinnissaqarfipput – tamatta akisussaaffipput.

Atuakkiatigut tunuliaqutaasut

Kalaallit Nunaanni pinerluttulerinermi inatsit pillugu nalunaarut nr. 1187 18. September 2023-meersoq: Kalaallit Nunaanni pinerluttulerinermi inatsit pillugu nalunaarut (retsinformationen.dk)

Kalaallit Nunaanni Innuttaasut Peqqissusiannik Ilisimatusarfik (2021). Nunatsinni tarnikkut nappaatilinnik sullissineq nappaatillu SuKo notat nr. 7. Statens Institut for Folkesundhed.

Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik. (2012). Kalaallit Nunaanni tarnimikkut nappaatillit pillugit qarasaasiakkut nakorsiartinneqartarnerannut nassuiaat aamma atuutsilersitsinissamut periusissiaq. Naalakkersuisut.

Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik. (2010). Tarnikkut nappaatilinnik katsorsaaneq pillugu nassuiaat, 2010. Naalakkersuisut.

Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik. (2012). "Tarnikkut nappaatilinnik sullissinermut tunngasut pillugit nassuiaat, 2010"-imeersumi innersuussinerit malitsigisaasa killiffii aamma 2013-2017-imi sulinerup ingerlaqqinnissaanut pilersaarummut siunnersuut. Naalakkersuisut.

Tarnimikkut nappaatilinnik nammineersinnaajunnaarsitsineq allatigullu pinngitsaaliissummik iliuuseqarneq pillugu Inatsisartut Inatsisissaat, nr. 11, 12. juni 2019-meersoq (Nalunaarutini takuneqarsinnaasoq: [L 11 2019 \(nalunaarutit.gl\)](https://nalunaarutit.gl))

Kalaallit Nunaanni pinerluttulerinermi inatsit, 2007/2 LSF 35, pingaartumik kapitali 33 aamma § 240, (Retsinformationimi tigulaagaq [Kalaallit Nunaanni pinerluttulerinermi inatsisissatut siunnersuut \(retsinformation.dk\)](https://retsinformation.dk))

Naalakkersuisut (2023). Peqqissutsimut suliassaqaarfiup pingaarnertut aaqqissuunneqarneranik naleqqussaaneq: Aaqqissuussaaneq ersarissoq. Uannga: https://naalakkersuisut.gl/Nyheder/2024/05/2805_tilpasning?sc_lang=kl-GL

Inatsisartut Ombudsmandiat (2023). Dronning Ingridip Napparsimmavissuani tarnikkut nappaatilinnut immikkoortortaqaarfimmi A1-imi OPCAT tunngavigalugu misissuineq nalunaarusiaq 7. december 2023-meersoq. Uannga www.ombudsmand.gl.

Tarnikkut nappaatilinnut immikkoortortaqaarfimmi nammineersinnaajunnaarsitsinermiit allaasumik pinngitsaaliissummik iliuuseqarneq pillugu Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat, nr. 17, 24. april 2024-Nalunaarutit [Tarnikkut nappaatilinnut immikkoortortaqaarfimmi nammineersinnaajunnaarsitsinermiit allaasumik pinngitsaaliissummik iliuuseqarneq pillugu Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat 17 af 24 04 2024 \(nalunaarutit.gl\)](https://nalunaarutit.gl))

Napparsimasunut siunnersortit pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat, nr. 20 24. april 2024-meersoq (Nalunaarutit [Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr 20 24 04 2024-meersoq \(nalunaarutit.gl\)](https://nalunaarutit.gl))

Tarnimikkut Nappaatillit Maalaarutaannik Aalajangiisartut suleriaasiat pillugu Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat, nr. 18, 24. april 2024 (Nalunaarutit [Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr 18 af 24 04 2024 \(nalunaarutit.gl\)](https://nalunaarutit.gl))

Pinngitsaaliissummik unitsitsinermi periutsit pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat, nr. 19, 24. april 2024 (Nalunaarutit [Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr 19 af 24 04 2024 \(nalunaarutit.gl\)](#))

Peqqinnissaqarfiup immikkoortuini pinngitsaaliissummik iliuuseqarnernik nalunaarsuiviit nalunaarsukkallu, pinngitsaaliilluni iliuutsinik nalunaarsuineq nalunaarutiginninneq kiisalu angerlartitsinerup kingorna malinnaanerit pillugit, Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat, nr. 21, 24. april 2024 (Nalunaarutit [Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr 21 af 24 04 2024 \(nalunaarutit.gl\)](#))

Tarnikkut nappaatilinnut immikkoortortaqarfimmi napparsimasup allagarsiaanik/nassiussarsiaanik, napparsimmavimmi inigisaanik, pigisaanik, timaalu satsillugu misissuineq, kiisalu pigisanik il. il. arsaarinninneq suujunnaarsitsinerlu pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat, nr. 22, 24. april 2024 (Nalunaarutit [Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr 22 af 24 04 2024 \(nalunaarutit.gl\)](#))

Ilanngussat nalunaarsorneri

Ilanngussaq 1: Suliniummi suliaasanik nassuiaaneq

Ilanngussaq 2: Workshopimi pisut aamma peqataasut allattorsimaffiat

Suliniummi suliassanik nassuiaaneq

Suliniutip taaguutaa

Tarnimikkut napparsimasut pineqaatissinneqarsimasut inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissaannut sungiusaaneq

Suliniutip aaqqissuunneqarnera

Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup aamma Naalagaaffimmi oqartussat akornanni ataatsimut suliniut pineqarpoq, tarnimikkut napparsimasut pineqaatissinneqarsimasut inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissaannut sungiusarnermut tunngatillugu unammilligassat aamma aporfiit qulaajarneqarnissaat siunertaralugu, kiisalu suliniutinut iliussissanullu siunnersuuteqartoqarnissaa.

Aqutsisoqatigiinni uku ilaapput:

- Nike Berthelsen, naalackersuisoqarfimmi pisortaq, Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik
- Jørgen T. Hammeken-Holm, naalackersuisoqarfimmi pisortaq, Inuussutissarsiornermut, Niuernermit, Aatsitassanut, Inatsisit Atuutsinneqarnerannut Naligiissitaanermullu Naalackersuisoqarfik
- Aviaja Siegstad, nakorsaq pisortaq, Kalaallit Nunaanni Peqqinnissaqarfik
- Christian Høygaard, pisortaq, Kalaallit Nunaanni Pinerluttunik Isumaginnittoqarfik

Suleqatigiissitat ukunani sulisunik/sinniisunik inuttaqarput:

- Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik
- Inatsisit Atuutsinneqarnerannut immikkoortortaq, Inuussutissarsiornermut, Niuernermit, Aatsitassanut, Inatsisit Atuutsinneqarnerannut Naligiissitaanermullu Naalackersuisoqarfik
- Pinerluttunik Isumaginnittoqarfik

Workshopimi eqimattat:

- Kommunit (Inunnik isumaginnittoqarfimmi tarnikkut nappaatilinnik sullissisut)
- Tarnikkut nappaatilinnik sullissiviit (A1 aamma Nunap immikkoortuani tarnikkut nappaatilinnik sullissiviit)
- Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik
- Pinerluttunik Isumaginnittoqarfik
- Isumaginninnermut Aqutsisoqarfik
- Allorfik

Suliniuteqarnermi siunertaq

Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfiup aamma Naalagaaffimmi oqartussat akornanni ataatsimut suliniutip aallartinneqarnerani tarnimikkut nappaatillit pineqaatissinneqarsimasut inooqataaleqqinnissaannut sungiusaanermik suliassaqarfiup qulaajarluarneqarnissaa pingaarnertut siunertarineqarpoq.

Susassaqarfiit akimorlugit neqeroorutit pioreersut tamakkerlugit paasinissaat anguniarneqarpoq, Kalaallit Nunaanni Peqqinnissaqarfiup, Pinerluttunik Isumaginnittoqarfiup aamma kommunini inunnik isumaginnittoqarfimmi tarnikkut nappaatilinnik sullissiviit akornanni suut suleqatigiissutigineqarnersut qulaajarneqarnissaat aamma tarnimikkut nappaatillit pinerluuteqarsimasut sullinneqartut inooqataalernissamut sungiusarneqartussanngoraangata unammilligassat aporfiillu suut pilertarnersut nassuiarneqarnissaat.

Tamatuma saniatigut suliniutinut iliuusissanullu tunngasunik qulaajaasoqarlunilu saqqummiussisoqarnissaa anguniarneqarpoq, taakku kingusinnerpaamik ukiaanerani 2024-mi ataatsimiinnermi Inatsisartunut saqqummiunneqarsinnaassapput.

Suliniummumut tunuliaqut

Upernaakkut 2023-mi ataatsimiittoqarnerani ataatsimoorussamik suliniummik aallartitsinissamik siunertaqarluni Naalagaaffimmi oqartussanut Naalakkersuisut attaveqarnissamik peqquneqassasut Inatsisartut aalajangiipput, innuttaasut tarnimikkut napparsimasut pinerluuteqarsimasut inooqataaqqilernissaannut unammilligassat aporfiillu qulaajarneqarnissaat anguniarlugu, kiisalu suliniutinut iliuusissanullu siunnersuuteqassasut, kingusinnerpaamik UKA2024-mi Inatsisartunut saqqummiunneqarsinnaasunik. (UKA2022/83)

Pingaarnertut naatsorsuutigisat

Suliniutip allaganngorluni nassuiaatit saqqummernissaa pingaarnertut naatsorsuutigineqarpoq, taanna taaguutit nassuiaataannik imaqassaaq, tarnimikkut napparsimasut pinerluuteqarsimasut inuiaqatigiinni inooqataaqqilernissamut sungiusarneqarnerini akisussaaffiup qanoq agguataarneqarneranik tamakkiisumik takussutissiissaaq, kiisalu tarnimikkut napparsimasut pinerluuteqarsimasut inuiaqatigiinni inooqataaqqilernissamut sungiusarneqarnerannut tunngatillugu unammilligassanik aporfinnillu nassuiaasoqassalluni.

Nassuiaat aamma suliniutinut iliuusissanullu siunnersuutinik imaqassasooq naatsorsuutigineqarpoq, taakku 2024-mi upernaakkut ataatsimiittoqarnerani Inatsisartunut saqqummiunneqarsinnaapput.

Ataatsimoorussamik suliniummi ukkatarineqartussat imarisaalu

Naalagaaffimmi oqartussat peqatigalugit ataatsimoorussamik suliniut tarnimikkut napparsimasut pinerluuteqarsimasut inuiaqatigiinni inooqataaqqilernissamut sungiusarneqarnerannut tunngasoq ukkatarineqartussanik arlalinnik imaqassaaq,

tarnimikkut napparsimasunut sullissinermik, akisussaaffiup agguataarneqarneranik, inooqataaleqqinnissamullu sungiusarnermi unammilligassanik aporfinnullu ataatsimut paaseqatigiinnissamik siunertaqarpoq, kiisalu suliassaqaqfimmi suliniutinut iliuusissanullu siunnersuutininik imaqarpoq. Ukkatarineqartussat uani ataani takuneqarsinnaapput:

Taaguutit nassuiaataat

- Tarnimikkut napparsimasunik pinerluuteqarsimasunik sullissinermi aamma inooqataaleqqinnissamut taaguutit pingarnerit nassuiarneqarnerat

Tarnimikkut napparsimasunut pineqaatissinneqarsimasunut (inooqataaleqqinnissamut) neqeroorutit pioreersut

- Tarnimikkut napparsimasunik pinerluuteqarsimasunik sullissinneqartunut suliassaqaqfiit akimorlugit (Kalaallit Nunaanni Peqqinnissaqaqfik, Pinerluttunik Isumaginnittoqaqfik aamma kommunini Inunnik tarnimikkut napparsimasunik sullissivinni) neqeroorutininik pioreersunik qulaajaaneq, kiisalu akisussaaffiit agguataarneqarnerannik qulaajaaneq
- Tarnimikkut napparsimasunik pinerluuteqarsimasunik sullissinermi inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissamik sungiusartitsinermut atatillugu aporfiit aamma unammilligassat nalinginnaasut qulaajarneqarnerat

Suliniutit iliuusissallu

- Tarnimikkut napparsimasunik pinerluuteqarsimasunik sullissinneqartunut periarfissanik pitsanngoriartitsinnaasunik suliniutigineqarsinnaasunik iliuuserineqarsinnaasunillu misissuineq

Piffissamut pilersaarut

Tarnimikkut napparsimasunut pinerluuteqarsimasunut inooqataaleqqinnissamik sungiusarnermik sullissinneqartunut tunngatillugu, kiisalu suliniutinut iliuusissanullu siunnersuuteqarnissamut ataatsimoorussamik suliniutip suliarineqarnissaanut

Sammisat	Piffissaq
Suliniummumut pilersaarut piariissaaq	Februar
Aqutsisoqatigiit ataatsimiinnerat siulleg - Suliniummumut pilersaarummik akuersissuteqarneq	Februar
Inatsisinik Atuutsitsinermut Ministeriaqarfimmut ilisimatitsissut	Februar
Suleqatigiinni ataatsimiinneq	Marts
Workshoptitsinerit	April
Nalunaarusiap suliarineqarfia:	Maj
Suleqatigiinni ataatsimiinneq	Maj
Aqutsisoqatigiit aappasaanik ataatsimiinnerat – Nassuiaat aqutsisoqatigiinnit akuerisassanngorlugu nassiuqqassaaq	Juni
Inaarutaasumik naqqiinerit ilanngunneqassapput	Juni
Nassuiaatip nutserneqarnera	Juli
Nassuiaat agguassassanngorlugu Inatsisartunut tunniunneqassaaq (inatsisinik atuutsitsinermut ministeriaqarfimmut ilisimatitsissut)	August

piffissalersuinnermut pilersaarummik maannamut immikkoortumik suliaqartoqarsimavoq.

Ulloq

Nuuk, januar 2024

Ilanngussaq

UPA2022/78-imut tunngatillugu Ilaqtariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliap isumaliutissiissutaa

Innuttaasut tarnimikkut napparsimasut innuttaasut akornanni inooqataaqqilertarnerannut annertusaanissaq anguniarlugu tarnikkut nappaatilinnut immikkoortortaarfik aammalu pinerluttunik isumaginnittoqarfimmi sulisut ilinniakkamik qaffassaqqiffigisinnaasaannik immikkut suliaqarnissaq siunertaralugu Naalakkersuisut sukkanerpaamik Rigsmyndighed-mut attaveqarnissaat pillugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.
Inatsisartunut Ilaasortaq Anna Wangenheim, Demokraatit

pillugu

Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliap

Siunnersuutip aappassaaneerpeqarneranut

ISUMALIUTISSIISSUTAA

Ataatsimiititaliap suliarinninnermini uku ilaasortarai:

Inatsisartunut ilaasortaq Anna Wangenheim, Demokraatit, siulittaasiigallartoq

Inatsisartunut ilaasortaq Hans Peter Poulsen, Siumut

Inatsisartunut ilaasortaq Dines Mikaelen, Siumut

Inatsisartunut ilaasortaq Mikivsuk Thomassen, Inuit Ataqatigiit

Inatsisartunut ilaasortaq Eqaluk Høegh, Inuit Ataqatigiit

Inatsisartunut ilaasortaq Jens Kristian Therkelsen, Siumut, sinniisussaq

Inatsisartunut ilaasortaq Emanuel Nûko, Naleraq

UPA2022-imi 9. november 2022-imi siullermeerinerup kingorna siunnersuut ataatsimiititaliap misissorpaa.

1. Siunnersuutip imarisaa siunertaalu

Innuttaasut tarnimikkut napparsimasut innuttaasut akornanni inooqataaqqilertarnerannut annertusaanissaq anguniarlugu tarnikkut nappaatilinnut immikkoortortaarfik aammalu pinerluttunik isumaginnittoqarfimmi sulisut ilinniakkamik qaffassaqqiffigisinnaasaannik immikkut suliaqartoqarnissaa siunnersuuteqartup siunnersuuteqarnermigut kissaatigaa. Suliassaqarfik suli angerlaanneqarsimanngimmat Naalakkersuisut naalagaaffimmi oqartussanut attaveqarnissaannik siunnersuut nassataqassaaq.

2. Siunnersuutip Inatsisartunit siullermeerneqarnera

Siunnersuut imarisamigut assigiinngitsunik arlalinnik isummorsorfigineqarpoq Naalakkersuisullu allannguutissatut siunnersuummik ima saqqummiussaqlutik:

”UKA2024-mi saqqummiunneqartussatut tarnimikkut napparsimasut innuttaasut akornanni inooqataaqqilernissaanut ilungersunartut akornutaasullu qulaajarneqarnissaat kiisalu suliniutissanik iliuuserisassanillu siunnersuusiornissaq anguniarlugu Naalackersuisut suliniummik pilersitsinissaannut peqquneqarnissaat pillugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut”.

3. Siunnersuutip aningaasatigut kingunerisassai

Inatsisartut suleriaasianni § 33, imm. 1-imi allassimavoq aalajangiiffigisassatut siunnersuutip piviusunnigortinneqarnissaanut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisassat siunnersuummi tunngavilersuutitut allaaserineqassasut. Siunnersuutip piviusunnigortinneqarnissaanut aningaasatigut kingunerisassai taamaalilluni siunnersuummut naapertuuppoq, taamaalilluni ilinniakkamik qaffassaqqinneq AC-p ukiumut akissarsiaasa affaasa iluini ingerlanneqarsinnaasoq naatsorsuutigineqartoq ataatsimiititaliap maluginiarpaa. Ilinniakkamik qaffassaqqigisinnaasamik immikkut suliniutip ingerlanneqarnissaanut, sulisut sumiiffinni suliffeqarfinnilu assigiinngitsuni sulisut ilinniakkamik qaffassarnissaat pilersaarusiorneqarnissaa ingerlanneqarnissaalu ilanngullugu missingiineq minnerpaaffimminiittoq matumunnga atatillugu ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq.

4. Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliarinninnera

Innuttaasut tarnimikkut napparsimasut innuttaasut akornanni inooqataaqqilernissaannut peqqinnissaqarfiup akisussaaffigisaasa kisimi ataani inissisimangitsoq, innuttaasullu akornanni inooqataaqqilernissamut akisussaaffik ersarissumik agguataarneqarsimasoq ataatsimiititaliap maluginiarpaa, siullertut pingaarnertullu susassaqtut, inatsiseqarnermut tunngasuni, isumaginninnermut tunngasuni aamma suliffissaqartitsiniarnermut tunngasuni sulisut kommunini sulisuunerat pissutigalugu.

Pikkorissarnerit ilinniakkamillu qaffassaqqinnissamut suliniutit ingerlanneqarnissaat pillugu aalajangiisoqannginnerani pikkorissarnissamut ilinniakkamillu qaffassaqqinnissamut qulaajaasoqarnissaa Naalackersuisut pisariaqartikkaat ataatsimiititaliamit aamma maluginiarneqarpoq.

5. Ataatsimiititaliap inassuteqaatai

Ataatsimiititaliap tulliuttut allannguutissatut siunnersuuteqarpoq taassumalu akuerineqarnissaa inassutigalugu:

“Tarnimikkut napparsimasut innuttaasut akornanni inooqataaqqilernissaannut tunngatillugu unammilligassat akimmisaarutillu qulaajarneqarnissaannik siunertaqartumik ataatsimoorussamik suliniuteqarnissap aallartinneqarnissaa siunertaralugu naalagaaffimmi oqartussanut attaveqaqqullugit Naalackersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut, kiisalu

kingusinnerpaamik UKA2024-imi Inatsisartunut saqqummiunneqartussamik suliniutissatut iliuuseriniakkatullu siunnersuusioqquneqarlutik”.

Taamatut oqaaseqarluni isumaliutissiisummilu allassimasutut paasinnilluni matumuuna siunnersuut ataatsimiititaliap aappasaaniigassanngortippaa.

Mala Høy Kúko
Siulittaasoq

Anna Wangenheim
Siulittaasup tullia

Hans Peter Poulsen

Dines Mikaelson

Eqaluk Høegh

Mikivisuk Thomassen

Emanuel Nûko

Ilanngussaq 2:

Peqataasussat allattorsimaffiat:

Peqataasut amerlassusaat	Suliffeqarfik
3	Kommune Kujalleq
10	Avannaata Kommunia
2	Qeqqata Kommunia
1	Kommuneqarfik Sermersooq
2	Tarnikkut nappaatilinnut immikkoortortaqarfik, Dronning Ingridip Napparsimmavissua
1	Sana inunnik isumaginnittoqarfik
2	Ikaarsaarfik
4	Isumaginninnermut Aqutsisoqarfik
1	Aaqa
3	Pinerluttunik Isumaginnittoqarfik
3	Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik
1	Meeqqanut Inuusuttunullu Naalakkersuisoqarfik
1	Inatsisit Atuutsinneqarnerannut Naalakkersuisoqarfik
Katillugit:	Peqataasut 34-t tarnimikkut napparsimasunik pinerluuteqarsimasunik inuiaqatigiinni inooqataaleqqinnissaannik sungiusaanermik suliaqartut.

Ullup affaanik sivilisussilimmik workshopernissami pisussat:

Piffissaq	Imai
9:00-9:30	Tikilluaqqusineq, ilisaritsineq atinillu taaguineq
9:30-9:35	Taaguutit nassuiaataat- Inuiaqatigiinni inooqataaleqqinneq sua?
9:35-10:00	Aporfiit unammillernartullu – marlukkuutaarlusi oqaloqatigiissaasi
10:00-10:55	Piffissaq qaninnerusoq eqqarsaatigalugu suliniutit iliuusissallu - Eqimattakkaarlusi suliaqarneq
10:55-11:05	UNILLATSIARNEQ
11:05-11:55	Piffissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalug suliniutit iliuusissallu - Eqimattakkaarluni suliaqarneq
11:55-12:00	Eqqarsaatersornissamut piffissanngorpoq
12:00	Ullumikkut qujanaq!